

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Energiatekniikan koulutusohjelma / käyttö ja käynnissäpito

Arto Ahlberg

ENERGIATEKNIIKAN AIKUISOPISKELU AMMATTIKORKEAKOULUSSA

Opinnäytetyö 2012

TIIVISTELMÄ

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Energiatekniikka

AHLBERG ARTO	Energiatekniikan aikuisopiskelu ammattikorkeakoulussa
Opinnäytetyö	42 sivua +15 liitesivua
Työn ohjaaja	Yliopettaja Merja Mäkelä
Toimeksiantaja	Kymenlaakson ammattikorkeakoulu
Maaliskuu 2012	
Avainsanat	Energiatekniikan kompetenssit, muutosturvaopiskelu, aikuisopiskelu, virtuaaliopiskelu,

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää Kymenlaakson ammattikorkeakoulun Kotkan toimipisteen aikuisopiskeluun liittyviä kokemuksia opiskelijoiden näkökulmasta ja perehtyä opiskelun ongelmakohtiin. Toisena tavoitteena oli tutkia virtuaaliopiskelun laatua sekä energiatekniikan ammattikurssien sopivuutta voimallaitoksen käytönvalvojan vaatimuksiin. Menetelminä on käytetty haastatteluja ja teoreettista tutkimusta. Vertailevaa tutkimusta on tehty toisten vastaavien oppilaitosten tekemistä selvityksistä, jotka koskevat aikuisopiskelua. Omakohtaiset kokemukset olivat tutkimuksen perustana.

Tutkimuksessa ilmeni useita eri osa-alueita, joita on syytä ottaa huomioon aikuisopiskelun laadun parantamiseksi. Myös ammattikorkeakoulun johtamisen strategiassa nämä asiat tulisi ottaa tarkastelun kohteeksi. Tämän tutkimuksen tuloksista voidaan analysoida lukuisia kehittämiskohteita, joita on parannettavissa pedagogisin ja strategisoin muutoksin.

Kymenlaakson ammattikorkeakoulun Metsolan toimipisteen vahvuuksina tulivat esiin opintotoimiston palvelut, hakemisen helppous ja opiskeluilmapiiri. Kehityskohteista voimakkaimmin tuli esiin oppilaitoksen edistyksellisyys ja muutoskyky. Puutteet tällä osa-alueella leimasivat koko tutkimusta ja on vakavasti otettava asia mietittäessä tulevaisuuden strategioita. Aikuisopiskelijoiden hyödyntäminen työelämäpaineisuuden vahvistamiseksi on vielä täysin käyttämätön voimavara

ABSTRACT

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

University of Applied Sciences

Energy Technology

AHLBERG ARTO

Energy technology adult learning in University of Applied Sciences

Bachelor's Thesis

42 pages + 15 pages of appendices

Supervisor

Mäkelä Merja, Senior Lecturer

Commissioned by

Kymenlaakson ammattikorkeakoulu Oy

March 2012

Keywords

Adult learning, virtual learning,

The aim of this thesis was to find out the studying experiences at Kymenlaakso University of Applied Sciences (KyUAS) Kotka campus from the adult students' point of view and to take a look into the problems of the adult education. The other goals of this research were to study the quality of virtual education and the fitness of the professional courses of energy engineering with the qualifications of the power plant supervisor. The methods of this case research were the interviews and the theoretical sources. Comparative research was made with the researches of other similar educational institutions concerning the adult education. The study was based on the researcher's own experiences.

The results of the research showed that attentions should be paid to several fields in order to improve the quality of the adult education. These fields should also be considered in the management strategies of KyUAS. The analysis of this research pointed out several development needs, which could be met with pedagogic and strategic changes. The strengths of KyUAS Kotka campus were the services of Student affairs office, the ease of the application and the atmosphere of the studies. The fields, which most urgently would need development, were the progressiveness and the change management. The deficiencies in these fields were found in several stages of the research, and they should be taken seriously when planning the future strategies. The

adult students were a totally ignored resource in strengthening the working life orientation.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	7
2	MOTIIVI OPINNÄYTETYÖLLE	9
	2.1 Odotukset aikuisopiskelusta	11
	2.2 Opettajien suhde aikuisopiskelijoihin	13
3	AIKUISOPISKELUN MALLIT	14
	3.1 Ammattikorkeakoululait ja asetukset	15
	3.2 Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen	18
	3.3 AHOT-menettely	18
	3.4 Hyväksilukemismenettely	19
	3.5 Muutosturvaopiskelu	20
	3.6 Ansiosidonnainen opiskelu	20
	3.7 Virtuaaliopiskelu	20
	3.8 Opintojen korvaaminen	21
4	ENERGIATEKNIIKAN KOMPETENSSIT JA OPINTOKOKONAISUUS	21
	4.1 Kattilalaitoksen käytön valvojan pätevyyskirjat	21
	4.2 Opintokokonaisuuden vertailu	24
5	VIRTUAALIOPISKELU	25
6	HAASTATTELUT	26
	6.1 Ideaalinen aikuisopiskelu	26
	6.2 Opinnäytetyön tulosten luotettavuus	28
7	TULOKSET	28
	7.1 Haastateltujen status	29
	7.2 Haastattelutulokset osa-alueittain	29
8	SANALLISET PALAUTTEET	37
9	JOHTOPÄÄTÖKSET JA TULOSTEN YHTEENVETO	39
	LÄHTEET	42

Liite 1. Mielpidekysely, yleinen osa

Liite 2. Energiatekniikan kompetenssit, kysely

1 JOHDANTO

Tässä tutkimuksessa on määritelty aikuisopiskelijaksi henkilö, jolla on jo aiempia ammattitutkintoja ja joka on työmarkkinoilla tai työmarkkinoiden käytettävissä. Tutkimus kohdentuu työvoimapolitiittiseen muutosturvaopiskeluun tai muuhun aikuisten opiskeluun nuorten ryhmissä sekä aikuisopiskelijoiden virtuaaliopiskeluun. Lisäksi tutkitaan energiatekniikan kompetenssien ja opintokokonaisuuden soveltuvuutta käytönvalvojan tehtäviin.

Työmarkkinoiden nykyinen epävarmuus ja työelämän kasvaneet vaatimukset edellyttävät enemmän osaamisen ylläpitoa kuin aiemmin. Esimerkiksi teollisuuden parissa työskentelevillä oli aikaisempina vuosikymmeninä perusoletuksena eläkeikään asti jatkuva työsuhde samassa yrityksessä. Tämä ajattelumalli on perusteellisesti romuttunut.

Monet aikuiset haluavat turvata työelämässä pysymisen opiskelemalla laajalaisemmin ja mahdollisesti toisen tai jopa kolmannen ammatin. Omaan ryhmänään ovat aikuisopiskelijat, jotka ovat työelämän muutosten ja yt-neuvottelujen kautta ohjautuneet työvoimapolitiittiseen muutosturvaopiskeluun. Tämän ryhmän opiskelumotivi ja opiskelun läpivienti tutkintoon asti on haastavampi tehtävä kuin opiskelun omaehtoisesti aloittaneilla.

Muutosturvaopiskelijat saattavat usein olla jo työuransa loppupuolella, joten tämän ryhmän tavoitteena tutkinto ja uusi työ ovat entistäkin haastavampia. Työmarkkinat työllistävät 45–60-vuotiaita vain erikoisosaamisen kautta. Juuri koulusta valmistunut 50-vuotias on heikoilla työmarkkinoilla, ellei hänellä ole pitkän työuran kautta tullutta muuta osaamista kuin ”vain” koulun teoretieto. Jos varttuneempaa työnhakijaa arvotetaan samoilla kriteereillä kuin nuoria aikuisia on aivan ymmärrettävää, että tässä tilanteessa työnantaja palkkaa henkilön, jolla on työuraa jäljellä 40 vuotta 10–15 vuoden sijaan. Työnantaja arvioi myös työntekijöidensä mahdollista sairastavuutta. Viisikymmenvuotias voi olla hyvinkin terve ja hyväkuntoinen, mutta riskit kasvavat. Tässä kilpailussa menestyäkseen tulee iäkkäämmällä opiskelijalla olla jokin erityisosaaminen mahdollisesti täydennettynä räätälöidyllä lisäopiskelulla.

Voidaan siis todeta, että iäkkäämmillä opiskelijoilla ei enää ole aikaa haaskattavaksi epäjohdonmukaiseen opiskeluun, vaan opiskelun tulisi täydentää jo olemassa olevia kompetensseja sekä olla tarkemmin suunnattu ja räätälöity juuri kyseisen opiskelijan kompetenssien parantamiseen. Varttuneemmille opiskelijoille tulisi tarjota myös mahdollisuutta suunnitella omaa yritystoimintaa, sillä se saattaa usein olla ainoa keino työllistyä. Ammattikorkeakoulun kursseilla voitaisiin tehokkaasti tukea yritystoimintaa harkitsevaa varttuneempaa opiskelijaa räätälöimällä henkilökohtainen opintosuunnitelma tulevaan yritystoimintaan.

Muutosturvaopiskelijat on määritelty esimerkiksi Satakunnan ammattikorkeakoulussa omaksi ryhmäkseen, joilla ei ole varsinaista tutkintotavoitetta, vaan kyse on ainoastaan täydennyskoulutuksesta. Tällainen täydennyskoulutus voidaan räätälöidä paremmin kuin tutkintoon tähtäävä opiskelu, ja aikuisopiskelija voi opiskella mielenkiintoisia ja mahdollisen työllistymisen kannalta oleellisia kursseja. Jos he haluavat jatkaa opintojaan tutkinto-opiskeluna, he hakevat tutkinto-opiskeluun erillisellä haulla muutosturvaopiskelun jälkeen. (Lamminen Pia 2010)

Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa ovat muutosturvaopiskelijat olleet samalla viivalla nuorten opiskelijoiden kanssa ja opiskelu on ollut tutkintolähtöistä. Tutkinto on arvo sinänsä, mutta onko se jo varttuneempien muutosturvaopiskelijoiden kohdalla sellainen arvo, joka johtaa työllistymiseen? Kumpi on työllistymisen kannalta tehokkaampi toimintatapa, tutkinto vai räätälöity täydennyskoulutus? Aikuisten opiskelijoiden motivaation kannalta räätälöity täydennyskoulutus on monesti parempi vaihtoehto, mutta voiko siihen yhdistää myös tutkinnon? Tutkintotavoitteisessa opiskelussa on paljon pakollisia kursseja, joita vaaditaan insinöörin perustaidoiksi. AHOT-menettelyllä (selvitys s.18), ja hyväksilukumenettelyllä (selvitys s. 18.), ja muiden oppilaitosten todistusten perusteella voidaan korvata osa näistä kursseista, mutta ei läheskään kaikkia. AHOT-menettely antaa mahdollisuuden korvata ammattialan opintoja, jos todistetusti voidaan osoittaa työelämässä hankittuja vastaavia taitoja. Todisteeksi ei riitä useiden vuosien työ ammattinimikkeellä, joka kattaa kyseisen opinalan. Opintojen tulisi valmentaa työelämään, mutta työelämä ei riitä valmentamaan opiskeluun. Aikuisopiskelijan näkökulmasta tuntuu, etteivät monet pakollisista kursseista tue varttuneemman opiskelijan tulevaa työllistymistä, vaan ne kuuluvat enemmän insinöörिताidon perusteisiin. Tutkintotavoite liittyy myös oppilaitoksen taloudellisen tilanteen parantamiseen, koska räätälöity muutosturvakoulutus on koulun kannalta lisätyötä il-

man mitään korvausta. Tutkintojen määrällä oppilaitos saa valtion tukea. Ihanteellisessa tapauksessa nämä kaksi asiaa voitaisiin yhdistää tai ainakin muokata esimerkiksi AHOT-menettelyllä tehokkaammin. Saavutettaisiin opiskelun ja mahdollisesti tulevan työllistymisen kannalta paras tulos: siis tutkinto ja henkilökohtaisesti räätälöity motivoiva kurssirakenne.

Tämänhetkisen tilanteen mukaan muutosturvaopiskelu edellä kuvatussa muodossa päättyy, mutta uuden lain myötä voidaan opiskella ansiosidonnaisella päivärahalta. Aikuisopiskelijoiden määrä on uuden lain myötä moninkertaistunut. Opiskelijoilla on käytettävissään 500 ansioturvattua opiskelupäivää, joilla tulisi tukea tulevaa työllistymistä. Tämä asettaa entistä suuremmat haasteet sekä opiskelijalle että oppilaitoksille, jotta tavoitteessa onnistuttaisiin.

2 MOTIIVI OPINNÄYTETYÖLLE

Olen opiskellut Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa työvoimapolitiittisena koulutuksena muutosturvan piirissä energiatekniikkaa. Opiskelu on ollut lähinnä aikuisopiskelua nuorten ryhmissä sekä virtuaaliryhmissä. Tämä opiskelun aikana olen kohdannut opiskeluun liittyviä monia ongelmia, joihin uskoisin olevan helppo vaikuttaa. Ongelmat on vain tiedostettava. Myös osin opettajakunnalle näyttää aikuisopiskelu ja siihen liittyvät asiat olevan vieraita. Taustani ja tähänastiset opiskeluni antavat hyvän pohjan arvioida aikuisopiskelua ja siihen liittyvää problematiikkaa Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa.

Opinnäytetyöaiheen motiivina ovat aikuisopiskelun ongelmat aloitettaessa opiskelu myöhemmällä iällä, sekä opintojen laadun suhde verrattuna odotuksiin. Muutosturvaopiskelu tähtää uuteen ammattiin tai tehokkaaseen täydennyskoulutukseen ja työllistymiseen sitä kautta. Kuinka hyvin tämä malli toteutuu?

Allekirjoittanut on ohjautunut muutosturvan kautta aikuisopiskelijaksi. Oman kokemukseni mukaan muutosturvaopiskelun aloittaminen on vain yksi vaihtoehto turvata toimeentulo irtisanomistilanteessa. Opiskelu ja tutkinto eivät sinänsä ole arvo, vaan valmistuminen oppilaitoksesta uuteen ammattiin on alkuvaiheessa toissijaista. Muutosturva antaa myös hengähdysaikaa, jotta voisi hakeutua itselle sopiviin työtehtäviin.

Tällöin opiskelumotiivi on täysin erilainen kuin opiskeluun omaehtoisesti hakeutuneilla.

Muutosturvaopiskelussa peruslähtökohtana on uuden ammattiin opiskelu tai vanhan ammattitaidon täydentäminen ja työelämään takaisin sijoittuminen. Aikaisempia opintoja käytetään perustana, joilla saadaan opintopisteitä. Tämä ja rajallinen tuettu opiskeluaika määrittelevät myös opiskeltavan alan, joka aseteltujen raamien vuoksi ei voi olla kovin paljon erilainen kuin aiemmin opiskeltu ala. Opiskelun ponttimena on ansiosidonnainen palkka. Tästä johtuen opiskelu rakentuu osin tietysti vapaaehtoisuuteen, mutta myös pidemmän ajan ansioturvan säilyttämiseen. Opiskeluasenne voi olla negatiivinen. Omakohtaisesti tämä raamien asettaminen aiempien opiskelujen ja työuran välillä tuntui suhteettoman merkittävältä. Se rajasi pois mahdollisuuden opiskella alaa, johon tunsin suurta mielenkiintoa. Oma aiempi teknikon tutkinto ja 27 vuoden työura antoivat yhteensä 27 opintopistettä, mikä vastaa ammattikorkeakoulussa yhtä 4 kuukauden mittaista lukukautta. Tämä siis määritteli opiskeltavan alan. Esimerkkinä voin mainita ristiriidan, mikä vallitsee työuran arvostuksen ja koulututkintojen arvostuksen välillä. Kävin Helsingin yliopiston koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenian kurssin, josta sain hyväksilukuna 12 opintopistettä. 27 vuoden työura hyvin moninaisissa tehtävissä antoi 11 opintopistettä.

Opiskeluun taloudellisista syistä ohjautuminen aiheuttaa myös kriittisyyttä opiskelua kohtaan. Pitkä työhistoria antaa näkökulmaa tarkastella eri oppiaineiden tarpeellisuutta. Aikuisopiskelijat yleensäkin ovat kriittisempiä opiskeltavia oppiaineita kohtaan kuin nuoremmat johtuen lähinnä omasta taustasta ja työkokemuksesta.

Omakohtaisesti motiivina tehdä tutkimus aikuisopiskelusta ja siihen liittyvistä ongelmista, oli tarve saattaa tietoon aikuisopiskelun erilaisuus verrattuna nuorten opiskeluun. Myös tavoitteellisuuden ja tutkintoon päättyvän opiskelun onnistuminen aikuis- ja muutosturvaopiskelussa oli kannustimena. Jos opiskelun alkuvaiheessa ja pidemmälläkin aikavälillä kohdataan ongelmia, jotka voivat osoittautua niin suuriksi, että opiskelu keskeytyy, niin tällöin kenenkään tavoite ei toteudu. Muutosturvaopiskelussa ja myöhemmin ansiosidonnaisessa opiskelussa on monta osapuolta, joiden kaikkien tavoitteena on saattaa työelämästä pudonnut takaisin työelämään. Osatekijöinä ovat koulu itse, opettajat, opiskelija, ELY-keskus ja työmarkkinat sekä työmarkkinajärjestöt.

2.1 Odotukset aikuisopiskelusta

Niin kuin alussa totesin, opiskelu oli vain yksi vaihtoehto kilpailemassa työmarkkinoiden kanssa. Opiskelun houkuttavuus muutosturvan kautta liittyy suurelta osin pitkempään ansioturvaan ja eräänlaiseen hengähdystaukoon työelämän ”oravanpyörästä”. Lisäksi jos työmarkkinat eivät vedä, nousee opiskelun merkittävyys myös taloudellisessa mielessä hyvin suureksi. Tutkintoon asti viety opiskelu voi antaa mahdollisuuden työllistyä kokonaan uuteen ammattiin, mikä on muutosturvaopiskelun tarkoituksinkin.

Omaakohtaiset kokemukset

Omista opiskeluajoistani oli jo todella pitkä aika, ja opiskelutavat ovat huomattavasti muuttuneet. Kurssimuotoinen opiskelu ja virtuaaliopiskelu olivat minulle vieraita. Alkuperehtyminen vei aikaa jo ainoastaan järjestelmien käytön opiskelun vuoksi. Henkilökohtaisen opinto-ohjauksen merkitys oli suuri, jota sainkin sekä tarjottuna että pyydettyinä.

Kurssitarjonnasta pyrin valitsemaan aluksi mielenkiintoisimmat kurssit. Aikuisopiskelijalla on suuri tarve kokea, että opiskeltavilla asioilla olisi hyötyä tulevaisuudessa. Tämä on yksi merkittävä kynnykskysymys ja ristiriita aikuisopiskelijoiden ja vaadittujen kurssien välillä. Oma toimintatapani nykymuotoisessa opiskelussa oli mielestäni järkevä, sillä se antaa matalamman kynnyksen selvittää alkuopinnoista, jos opiskeluaiheet koetaan mielekkäiksi ja mielenkiintoisiksi. Kurssirakenne muodostuu 60 perusopintopisteestä 120 ammattiopintopisteestä ja 15 vapaasti valittavista opintopisteestä. Näiden opintopisteiden takana olevat kurssit määräytyvät koulutusohjelman ja suuntautumisen mukaan.

Koulutusohjelmat vaihtuvat vuosittain, mutta aloitettu koulutusohjelma sitoo opiskelijan tiettyihin kursseihin. Jos tulevana opiskeluvuotena on mielenkiintoisia kursseja, joita haluaisi opiskella, on se kyllä mahdollista, mutta ne opinnot eivät kerrytä valmistumiseen vaadittavaa 240 opintopistettä vaan tulevat 15 vapaasti valittavan opintopisteen jälkeen ylimääräisinä. Minulla nämä vapaasti valittavat kurssipisteet täytyivät heti. Niihin luettiin Palmenian opintopisteet ja matematiikan perusteet, jota en kylläkään vapaasti valinnut, vaan se oli pakko käydä. Luin mielenkiinnosta uusia kursseja kuten Polttokennot, sekä Tuuli- ja aurinkoenergia. Koska näitä kursseja ei ollut alku-

peräisessä kurssirungossa, tulevat ne vaaditun 240 opintopisteen päälle, eivätkä ne edistäneet valmistumista vaan päinvastoin viivyttävät sitä. Minulla on mahdollisuus anoa niiden hyväksymistä ammattiopinnoiksi hyväksiluku-menettelyn kautta. Ilman anomusta nämä kurssit eivät kuitenkaan käy ammattiopinnoikseni, mikä mielestäni vaikeuttaa valmistumista. Alkuperäinen kurssirunko on käytävä läpi, vaikka sitä kuitenkin vuosittain vaihdellaan. Valitsin mielestäni ajankohtaiset kurssit, joista olisi minulle tulevaisuudessa hyötyä. Niiden lisäksi minun täytyy valmistumisen vuoksi opiskella mielestäni täysin epäoleellisia kursseja. Tutkintoon valmistumisen merkitys kasvaa opintojen edetessä, ja se auttaa sietämään myös vähemmän mieluisia aiheita. Omakohtaisesti koettuna ensimmäisen ja toisen vuoden kurssi-arvostelun keskiarvossa oli numeron ero mielestäni juuri edellä mainituista syistä. Motivaatio jatkaa oli monesti kovilla, koska vaikeita ja itselle vieraita kurssiaiheita oli pakko suorittaa.

Kurssien määrä on myös ratkaiseva opiskelumotivaation kannalta. Kursseja pitäisi osata valita niin että niitä olisi sopivan kuormittavasti. Jokaisella ihmisellä on varmasti omat rajansa ja ne voivat vaihdella suurestikin. Muutosturvaopiskelussa koulutustuelle määritelty aika määrittelee myös suoritettavien kurssien määrää. Jos halutaan valmistua määritellyssä ajassa, täytyy kursseja ottaa riittävä määrä. Jos opiskelija kokee, että kursseja on liikaa verrattuna käytettävissä olevaan aikaan, motivaatio voi laskea. Voi olla, että opiskelija hylkää tutkintoaaveet, ja opiskelee tuetun ajan jonkin verran ja tämän jälkeen yrittää hakeutua työmarkkinoille jo olemassa olevilla tukinnoilla ja kompetensseilla. Tällöin opiskelulla on vain yleissivistävä vaikutus eikä alkuperäinen tutkintotavoite toteudu. Tämän vuoksi onkin tärkeää, että opiskeluaika on oikein mitoitettu opiskelijakohtaisesti. Aikuisopiskelijoilla on hyvin erilainen tausta ja elämäntilanne. Opiskeluvalmiudet ovat hyvin erilaiset, minkä vuoksi opiskelutahti tulee mitoitaa henkilökohtaisesti. Opiskelun tulee olla riittävän haasteellista, mutta ei ylivoimaista.

AHOT-menettelyssä (selvitys s.18) tulee tiedot ja taidot todistaa joko tutkintotodistuksilla tai näytöillä. Opiskelijan oma aktiivisuus on merkittävässä roolissa selvittäessä, mitä hyväksytään ja mitä ei. Aikuisopiskelija ei välttämättä tiedä, mitä hän voi hakea AHOT-menettelyn kautta hyväksilukuna ja siten nopeuttaa valmistumista. Opinto-ohjausta tulisi selkiinnyttää ja lisätä AHOT-menettelyn suhteen, koska sillä on suora vaikutus opiskelun edistymiseen. Opiskelijan on tunnistettava oma osaamisensa jollakin osa-alueella ja annettava tästä näyttö. Näytön toteamistavan päättää kyseisen opin-

tojakson opettaja. Opettaja päättää myös hyväksytäänkö näyttö vai ei. Usean vuoden työskentely tehtävissä, jotka edellyttävät kyseistä osaamista, ei ole riittävä näyttö, vaikka se voidaan työtodistuksin todistaa. Esimerkkinä saman opiskelutaustan omaavat opiskelijat ovat saaneet erilaiset päätökset. Kaksi samanlaisen taustan omaava opiskelijaa on hakenut hyväksilukua ja toinen on joutunut käymään haetun kurssin ikään kuin turhaan. Ei turhaa opiskelua tietysti olekaan, mutta aikuisopiskelijalla on aika kortilla, mistä johtuen tulisi opiskelun olla täsmäohjattua.

Tutkintotavoitteisessa opiskelussa vaaditaan opiskelunaikainen työharjoittelu, joka on tekniikan opintosuunnalla 30 opintopisteen arvoinen. Käyttö- ja käynnissäpito opintovaihtoehdossa vaaditaan 60 opintopistettä. 60 opintopistettä vastaa noin vuoden työharjoittelua ja työharjoittelu tulee ainakin puolittain suorittaa opintojen aikana. Vaatimus on kova, sillä se tarkoittaa neljän ja puolen vuoden opiskelun aikana jokaisen kesäloman käyttöä työharjoitteluun, jotta tavoite saavutetaan, ellei aiempaa työkokemusta ole. Tämä harjoittelu pyritään suorittamaan mahdollisimman lähellä opiskeltua tulevaa ammattialaa, mutta vaikeasta työllistymistilanteesta johtuen on hyväksynnässä väljyyttä. Näitä niinsanotut TUPA-pisteet voidaan korvata opiskeltavilla lisäkurseilla. Työharjoittelu voi olla esimerkiksi jossakin energianvalmistuslaitoksessa tapahtuvia aputehtäviä. Lähtökohtaisesti työharjoittelu tulee suorittaa opintojen aikana. Aikuisopiskelijan voi olla vaikea saada harjoittelupaikkaa, koska nuoret ovat etusijalla, ja muutosturvaopiskelussa ollaan yleensä hyvin heikon markkinatilanteen vallitessa. Vaatimus työharjoittelusta opintojen aikana voi olla aikuisopiskelijoiden kohdalla hyvin vaikea saavuttaa. Muutosturvaopiskelussa, joka minun kohdallani oli määritelty kahdeksi ja puoleksi vuodeksi, vaaditun 30 työharjoittelupisteen saavuttamiseksi minun olisi pitänyt työllistyä molempina opiskelukesinä koko kesäksi. Tämä ei kuitenkaan ollut mahdollista. (Kymenlaakson ammattikorkeakoulu 2010b)

2.2 Opettajien suhde aikuisopiskelijoihin

Yleensä opettajat suhtautuvat aikuisopiskelijoihin samalla tavoin kuin nuoriinkin opiskelijoihin. Tämä on tietenkin tasapuolista ja pedagogisesti oikeata suhtautumista. Kokeiden ja tenttien arvostelussa tasapuolisuus on pitänyt hyvin. Aikuisopiskelijat eivät ole kokeneet saaneensa mitään etuja tenttien suhteen. Aikuisopiskelijoiden rooli tulee enemmän esiin oppituntien aikana, koska aikuisopiskelijat osallistuvat opetukseen paljon aktiivisemmin kokemuksensa ja rohkeutensa vuoksi. Tällöin aivan kuin

pakosta aikuisopiskelijat tulevat enemmän esiin, mutta kuten sanottu, sillä ei ole ollut vaikutusta arvosteluun. Joidenkin yksittäisten opettajien kohdalla oli havaittavissa kansakoulumaista suhtautumista opiskelijoihin yleensä, ja aikuisopiskelijoiden kohdalla tämä todennäköisesti aiheuttaa suurempia ongelmia kuin nuorten opiskelijoiden kohdalla. Opiskeluasenne aikuisiällä on aivan toinen kuin nuorena. Lisäksi aikuisopiskelija tuntee arvonsa, joka tulee aiemman uran ja iän myötä. Jos aikuisopiskelijaa kohdellaan edelleen kuin ”kansakoululaista”, hän tuntee sen ahdistavaksi ja opiskelu vaikeutuu.

3 AIKUISOPISKELUN MALLIT

Elinikäisen oppimisen edistäminen on yksi keskeinen tavoite työelämän muutoksessa. Aikuiskoulutuksen kokonaisuudistuksen toimeenpano tapahtuu vuodesta 2009 alkaen. Kokonaisuudistuksen lähtökohtana on koko työikäisen aikuisväestön kannustaminen osaamistaan parantavaan koulutukseen koko työuran ajan. Tavoitteena on 2010-luvun tarpeisiin vastaava aikuiskoulutusjärjestelmä, jossa painopisteenä ovat kysyntä- ja työelämälähtöisyys, työssä ja työn ohella tapahtuva oppiminen, aiemmin hankitun osaamisen tunnustaminen, tutkintojen ja tutkinnon osien joustavat yhdistelymahdollisuudet, korkeakoulutasoisen aikuiskoulutuksenvahvistaminen, aikuisopiskelun neuvonta- ja ohjauspalveluiden tehostaminen sekä selkeä ja joustava aikuisopiskelun tuki-järjestelmä. (Kumpulainen 2009, 4.)

Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa on nuorisopuolen opiskelijoille ollut toimenpideohjelma jo pitkään käytössä. Yllämainittuun tavoitteeseen pääseminen vaatii oppilaitoksilta joustavuutta. Aikuisopiskelun lisääntyminen ja heidän erilaisuutensa oppijana, elämän kokemuksensa ja ajanhallintansa ovat erilaisia kuin nuorella.

Aikuisten omalle toimenpideohjelmalle on tarve ja se on huomioitu myös Kymenlaakson ammattikorkeakoulun kokonaisstrategisissa yhtenä kehityskohteena aikuiskoulutukselle. Kokonaisstrategiassa tavoitteena on, että vuonna 2011 on aikuisten opintojen ohjauksen ja neuvonnan toimenpideohjelma laadittu yhtenevästi koko ammattikorkeakoululle. (Kymenlaakson ammattikorkeakoulu 2010a, 19.)

Aikuiskoulutus on aikuisille suunniteltua ja järjestettyä koulutusta, joka voi olla omaehtoista koulutusta, henkilöstökoulutusta tai työvoimapoliittista koulutusta. Tässä opinnäytetyössä on keskitytty lähinnä työvoimapoliittiseen aikuisopiskeluun muutosturvan kautta normaalin koulutyön ohella, sekä virtuaaliopiskeluun. Muut aikuisopiskelun mallit kuten työn ohella tapahtuva opiskelu on jätetty huomioon ottamatta.

3.1 Ammattikorkeakoululait ja asetukset

Ammattikorkeakoulujen toimintaa säätelevät ammattikorkeakoululaki (351/2003) ja valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista (352/2003). Laissa säädetään mm. ammattikorkeakouluista ja niiden ylläpidosta, ohjauksesta ja arvioinnista, hallinnosta, opetuksesta ja tutkinnoista, opiskelijoista, opettajista ja henkilöstöstä sekä rahoituksesta. Asetuksessa säädetään yksityiskohtaisemmin ammattikorkeakoulun koulutustehtävistä, hallinnosta, tutkinnoista ja niiden perusteista, opetusjärjestelyistä, opetuksesta ja opiskelijoista sekä henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista.

Opinnäytetyössä olevat lainosat ja asetukset on sisällytetty tähän siksi, että tekijää kiinnosti, kuinka vapaat kädet ammattikorkeakouluilla on laatia omat opinto-ohjelmansa ja suuntautumisvaihtoehdot. Aikuisopiskelijoita tämä koskee jo aiemmin mainittujen motivaation säilyttämisen, opintojen mielekkyyden ja räätälöinnin tehokkaamman käytön osalta.

Seuraavassa poimintoina lain ja asetuksen kohdat jotka liittyvät aikuisopiskeluun sekä tämän opinnäytetyön tuloksiin.

Ammattikorkeakoululaki (351/2003)

Ammattikorkeakoulujen tehtävänä on antaa työelämän ja sen kehittämisen vaatimuksiin sekä tutkimukseen, taiteellisiin ja sivistyksellisiin lähtökohtiin perustuvaa korkeakouluopetusta ammatillisiin asiantuntijatehtäviin, tukea yksilön ammatillista kasvua ja harjoittaa ammattikorkeakouluopetusta palvelevaa sekä työelämää ja aluekehitystä tukevaa ja alueen elinkeinorakenteen huomioon ottavaa soveltavaa tutkimus- ja kehitystyötä sekä taiteellista toimintaa. Tehtäviään hoitaessaan ammattikorkeakoulujen tulee edistää elinikäistä oppimista. (24.7.2009/564)

Ammattikorkeakoulut antavat ja kehittävät aikuiskoulutusta työelämäosaamisen ylläpitämiseksi ja vahvistamiseksi. (Ammattikorkeakoululaki (351/2003))

Ammattikorkeakoululaki (351/2003) on hyvin työelämä- ja kehityspainotteinen

Laadunarviointi 9§

Ammattikorkeakoulun tehtävänä on vastata järjestämänsä koulutuksen ja muun toiminnan laatutasosta ja jatkuvasta kehittämisestä. Ammattikorkeakoulun tulee arvioida koulutustaan ja muuta toimintaansa ja niiden vaikuttavuutta. Ammattikorkeakoulun on myös osallistuttava ulkopuoliseen toimintansa ja laatu järjestelmiensä arviointiin säännöllisesti ja julkistettava järjestämänsä arvioinnin tulokset. (24.7.2009/564) (Ammattikorkeakoululaki (351/2003))

Tämä opinnäytetyö on omalta osaltaan myös 9 § mainittua laadunarviointia ja koulutuksen vaikuttavuutta.

Ammattikorkeakoulussa järjestettävän opetuksen ja tutkimuksen vapaus 16§.

Ammattikorkeakoululla on 4 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä suoritettaessa opetuksen ja tutkimuksen vapaus. Opetuksessa on kuitenkin noudatettava koulutuksen ja opetuksen järjestämisestä annettuja säännöksiä ja määräyksiä. (Ammattikorkeakoululaki (351/2003))

Tämä lainkohta antaa mahdollisuuden ammattikorkeakouluille räätälöidä opetuksensa.

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista (352/2003)

Koulutusohjelmat 6§

Tutkintoon johtavat opinnot järjestetään koulutusohjelminä. Koulutusohjelmat ovat ammattikorkeakoulun suunnitteleimia ja järjestämiä opintokokonaisuuksia, jotka suuntautuvat johonkin työelämän ammatillista asiantuntemusta edellyttämään tehtäväalueeseen ja sen kehittämiseen. Koulutusohjelmassa voi olla suuntautumisvaihtoehtoja. (Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 16.6.2005/423)

Opetusministeriö päättää koulutusohjelmista siten, että päätöksestä käy ilmi koulutusohjelman nimi, tarvittaessa suuntautumisvaihtoehdot, koulutusala, tutkinto ja tutkintonimike, koulutusohjelman laajuus opintopisteinä sekä harjoittelun laajuus. Koulutusohjelmat voidaan päättää myös määräajaksi. (16.6.2004/497.) (Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista (352/2003))

Opetusministeriö päättää koulutusohjelman nimikkeistöstä ja opintopisteistä loppu jää ammattikorkeakoulun omaan päätäntävaltaan?

Opintojaksot ja opetussuunnitelmat 9 §

Opinnot ja niihin kuuluva opetus järjestetään opintojaksoina. Opintojaksot ovat pakollisia tai vaihtoehtoisia taikka vapaasti valittavia.”

”Koulutusohjelman opetussuunnitelmassa määrätään ainakin kunkin opintojakson tavoitteet, käsiteltävä asiakokonaisuus, laajuus opintopisteinä, opetuksen ja harjoittelun määrä sekä vaadittavat suoritukset. Osa opetuksesta voidaan järjestää työpaikalla sen mukaan kuin ammattikorkeakoulun tutkintosäännössä määrätään. (16.6.2004/497) (Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista (352/2003))

Pakollisten osuutta verrattuna vaihtoehtoisiin ja vapaasti valittaviin ei määritellä tarkasti.

Opintojen hyväksilukeminen 14 §

Opiskelija saa tutkintoa suorittaessaan ammattikorkeakoulun päätöksen mukaisesti lukea hyväkseen muussa kotimaisessa tai ulkomaisessa korkeakoulussa taikka muussa oppilaitoksessa suorittamiaan opintoja sekä korvata tutkintoon kuuluvia opintoja muilla samantasoisilla opinnoilla. Opiskelija saa ammattikorkeakoulun päätöksen mukaisesti lukea hyväkseen sekä korvata tutkintoon kuuluvia opintoja myös muulla tavoin osoitetulla osaamisella. (Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista (352/2003))

Tämä muulla tavalla osoitettu osaaminen antaa ammattikorkeakoululle vapaat kädet esim. AHOT-menettelyn suhteen.

3.2 Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

”Opiskelija saa tutkintosäännössä määrätyin perustein lukea tutkintoa suorittaessaan hyväkseen muussa kotimaisessa tai ulkomaisessa korkeakoulussa taikka muussa oppilaitoksessa suorittamiaan vastaavia opintoja sekä korvata tutkintoon kuuluvia opintoja ja harjoittelua muilla samantasoilla opinnoilla taikka vastaavalla harjoittelulla tai työkokemuksella. Opiskelija saa ammattikorkeakoulun päätöksen mukaisesti lukea hyväkseen sekä korvata tutkintoon kuuluvia opintoja myös muulla tavoin osoitetulla osaamisella. Hyväksiluettavat opinnot voidaan suorittaa ammattikorkeakouluopiskelun aikana tai ne on voitu suorittaa aiemmin ennen kyseisen tutkinnon suorittamisen alkamista. Jos opinnot on suoritettu ennen ammattikorkeakoulututkintoa, hyväksiluvut haetaan pääsääntöisesti ensimmäisen lukuvuoden aikana.” (Asetus ammattikorkeakouluista 10.12.2009/1045§ 14)

”Hyväksilukeminen voi kohdistua yksittäiseen opintojaksoon tai opintokokonaisuuteen. Hyväksilukemisen muotoja ovat korvaaminen, sisällyttäminen ja aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen. Korvaaminen on hyväksilukemisen muoto, jolla tarkoitetaan suoritettavien opintojen (pakolliset opintojaksot ja työharjoittelu) korvaamista muualla suoritetuilla, sisällöltään vastaavilla saman alan opinnoilla. Sisällyttäminen on hyväksilukemisen muoto, jolla tarkoitetaan muualla suoritettujen opintojen liittämistä osaksi tutkintoa.” (Asetus ammattikorkeakouluista 10.12.2009/1045§ 14)

Aiemmin hankittua osaamista ja sen tunnistamista kutsutaan AHOT-prosessiksi, jossa opiskelija arvioi omaa osaamistaan suhteessa osaamistavoitteisiin ja hakee pääsyä osaamisen tunnistamis- ja tunnustamismenettelyyn. Korkeakoulu arvioi opiskelijan esittämän aikaisemmin hankitun osaamisen suhteessa korkeakoulun opetussuunnitelmassa kerrottuihin osaamistavoitteisiin. Jos näyttö hyväksytään, tunnustaa korkeakoulu osaamisen antamalla virallisen hyväksynnän (arvosanan tai suoritusmerkinnän).

3.3 AHOT-menettely

AHOT-menettely tarkoittaa pääsääntöisesti työkokemuksen kautta saatuja tietoja ja taitoja, joilla voidaan hyväksilukea käytäviä kursseja. AHOT-menettelyssä tulee tiedot ja taidot osoittaa joko todistuksilla (työtodistukset eivät ole riittävät), pätevilla dokumenteilla tai näytöillä. Käytössä on lomake 096 id34302 jolla hyväksilukua haetaan.

Tässä menettelyssä on ristiriitaisuutta. Opiskelijan oma aktiivisuus on merkittävässä roolissa tutkittaessa mitä hyväksytään ja mitä ei. Kuten edellä kerrotaan, osoitettu ja todistettu työkokemus vastaavissa tehtävissä ei riitä, vaan tulee olla dokumentoitua näyttöä osaamisesta tai annettu näyttö. Tässä on ristiriitaa työelämässä vaaditun osaamisen ja ”korkeakouluosaamisen” välillä. Vuosien työskentely tietyn osaamisen vaativissa tehtävissä antaa työelämässä vaadittavan ammattitaidon, jota on vaikea enää teoriapainotteisesti lisätä. Esimerkkinä järjestelmän hankaluudesta voi mainita tapauksia, joissa aikuisopiskelija on kieltäytynyt kurssista ja näytön antamisesta, koska on pitänyt taitoaan niin itsestään selvänä ja todistettuna.

3.4 Hyväksilukemismenettely

Hyväksilukemisprosessi käynnistyy opiskelijan anomuksesta. Opintojakson hyväksilukua anotaan kirjallisesti opintojakson opettajalta. Päätöksen hyväksiluvusta tekee koulutusohjelmavastaava. Kielten opintojaksojen osalta päätöksen tekee kielten osaamisalan osaamisalapäällikkö.

Tekniikan, metsän ja liikenteen toimialalla matemaattis-luonnontieteellisten opintojaksojen osalta päätöksen tekee matemaattis-luonnontieteellisen osaamisalan osaamisalapäällikkö. Mikäli opintojakson opettajana toimii korkeakoulun ulkopuolinen henkilö, hyväksilukua anotaan koulutusohjelmavastaavalta, joka tekee myös päätöksen.

Työharjoittelun korvaamista työharjoitteluvaatimuksia vastaavalla työkokemuksella haetaan kirjallisesti ko. harjoittelusta vastaavalta opettajalta. Päätöksen hyväksiluvusta tekee koulutusohjelmavastaava.

Mikäli aiemmin suoritettu tutkinto on tasoltaan vähintään opistoasteen tutkinto, hyväksiluku tapahtuu sisällyttämällä. Jos opinto-oikeuden alkaessa saman alan opistoasteen tutkinnon suorittamisesta on alle kymmenen vuotta, hyväksiluetaan em. tutkinnosta vähintään 45 op, jos suoritettavan tutkinnon laajuus on 210 op. Mikäli suoritettavan tutkinnon laajuus on 240 op, hyväksiluetaan vähintään 60 op. Yli 10 vuotta vanhasta opistoasteen tutkinnosta voidaan näyttöjen, todistusten ja työkokemuksen perusteella hyväksilukea opintoja harkinnanvaraisesti. Tutkinnon tai sen osan sisällyttämistä haetaan koulutusohjelmavastaavalta, joka myös päättää, mitkä opetussuunnitelman mukaiset opintojaksot jäävät suoritettaviksi. Toisessa ammattikorkeakoulussa suoritettavat saman koulutusohjelman opinnot hyväksiluetaan täysimääräisinä. Opiskelija voi anoa hyväksi-

luettavaksi vapaasti valittaviin opintoihinsa reserviupseerien johtajakoulutuksesta 6 op ja aliupseerien johtajakoulutuksesta 3 op sekä opiskelijajyhdistys- ja opiskelijakuntatoiminnasta maksimissaan 9 op ja opiskelijatutortoiminnasta maksimissaan 9 op. Hakukelpoisuuden tuottaneista toisen asteen opinnoista, mukaan lukien tutkintoon sisältynyt työssäoppiminen, ei hyväksiluku ole mahdollista. (Asetus ammattikorkeakouluista 10.12.2009/1045§ 14)

3.5 Muutosturvaopiskelu

Muutosturvan tavoitteena on nopeuttaa ja helpottaa irtisanotun pääsyä uuteen työhön. Muutosturvan toimintamalli sisältää irtisanotun palkallisen vapaan uuden työn etsimistä varten, työnantajan tehostunutta tiedotusta, henkilöstön kanssa tehtävän työllistymistä edistävän toimintasuunnitelman ja työ- ja elinkeinotoimistossa laadittavan työllistymissuunnitelman. Muutosturvaopiskelu on osa työllistymissuunnitelmaa. Tuki otettiin käyttöön vuonna 2005 ja sitä käytettiin Kymenlaaksossa ensimmäiseksi Voikkaan paperitehtaan sulkemisen yhteydessä. Myöhemmin tukea on kavennettu (tuettua opiskeluaikaa lyhennetty) ja nykyään se on uusilta opiskelijoilta, jotka täyttäsivät tukiehdon jo kokonaan poistettu. Tilalle on tullut mahdollisuus opiskella ansiosidonnaisella päivärahalta. Aivan viimeaikoina esille tullut Myllykosken tehtaan pysäyttäminen saattaa muuttaa paikallisesti muutosturvaopiskelun mahdollisuuksia.

3.6 Ansiosidonnainen opiskelu

Ansiosidonnaisella päivärahalta opiskelu on tullut muutosturvaopiskelun tilalle, mutta se antaa vain 500 päivän mittaisen ansioturvaton opiskelun mahdollisuuden ja tämänkin vain, mikäli opiskelu voidaan aloittaa heti kun jäädään työttömäksi. Tämä muutosturvan poistuminen asettaa haastetta aikuisopiskelun aloittamiseen, koska ansioturvamotiivi on poistunut. Ansiosidonnaisella opiskelun kiinnostavuus on kuitenkin ollut suurta, ja opiskelijoiden määrä sitä kautta kasvanut. Tulevaisuudessa tämä opiskelumuoto tulee olemaan merkittävää ja antaa haasteita aikuisopiskelun järjestämiseksi

3.7 Virtuaaliopiskelu

Virtuaaliopiskelu on käsitelty tässä opinnäytetyössä omana osionaan ja siitä on selvitys, sekä tutkimuksen tulokset sivulla 25.

3.8 Opintojen korvaaminen

Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa käytetään hakemusmenettelyä opintojen korvaamiseksi. Korvaaviksi opinnoiksi hyväksytään toisissa ammattikorkeakouluissa suoritettut vastaavat kurssit, aikaisempien vastaavien oppilaitosten tutkintotodistukset ja yliopistoissa suoritettut tutkinnot sekä kurssit, kuten edellä on selvitetty. Käytössä on lomake 07 4/2009. Yhtenä esimerkkinä teknillisen koulun matematiikan opinnot, jotka riittävät perusmatematiikan kurssien hyväksilukuun, jos läpäisee kokeen riittäväällä arvosanalla tai suorittaa hyväksytysti matematiikan perusteet kertauskurssin. Tämä hyväksiluku ei kuitenkaan riitä matematiikan jatkokurssien hyväksymiseen vaan ne kuuluvat ammatillisiin opintoihin. Opiskelijat, joiden matematiikan opinnoista voi olla hyvinkin pitkä aika (jopa 25–30 vuotta), joutuvat suuriin vaikeuksiin, sillä jos riittäviä perustietoja ei ole, on matematiikan jatkokurssien suorittaminen mahdotonta. Opiskelijalla ei ole muuta mahdollisuutta kuin hankkia perustiedot muuta reittiä esimerkiksi henkilökohtaista opetusta muualta pyytämällä. Tällainen opiskelu ei enää suju opiskelun normaalirytmien mukaisesti, vaan vaatii suuria ponnisteluja.

4 ENERGIA TEKNIIKAN KOMPETENSSIT JA OPINTOKOKONAISUUS

Opinnäytetyön yhtenä tavoitteena oli selvittää energiatekniikan kurssien soveltuvuutta voimalaitoksen käytönvalvojan tehtävään, ja kuinka hyvin kurssimateriaali tukee käytönvalvojan pätevyyteen vaadittavaa lainsäädäntöä. Energiatekniikan kurssitarjonnassa tutkinnan alla olivat voimalaitostekniikka (OJ A266205), turbiinitekniikka (OJ A266225), energiatekniikan perusteet (OJ A204427), kattilatekniikan perusteet (OJ A266169), energiatalous (OJ A266215), ja höyrykattilat (OJ A266198).

4.1 Kattilalaitoksen käytön valvojan pätevyyskirjat

Jos kattilalaitoksen rekisteröitävien höyry- tai kuumavesikattiloiden yhteenlaskettu teho on yli 1 MW tai suurin sallittu käyttöpaine on yli 10 bar, käytön valvojalla on oltava asiantuntemuksen lisäksi kattilalaitosten käytön valvojen pätevyyskirjoista annettun asetuksen (891/1999) mukainen pätevyys.

Pätevyyskirjalla saa toimia kattilalaitoksen käytön valvojana painelaiteturvallisuudesta annetun kauppaja- ja teollisuusministeriön päätöksen (953/1999) 24 §:n mukaisesti.

Pätevyyskirjoja antavat hyväksytyt laitokset:

- Polartest Oy, puh. 020 387 843 (www.polartest.fi)
- Inspecta Sertifiointi Oy, puh. 010 521 611 (www.sfs-sertifiointi.fi)
- lisäksi Inspecta Oy, puh. 010 521 611 (www.inspecta.fi) voi antaa pätevyyskirjaan B-koneenhoitajan koulutuksen puuttuessa vaadittavia kuulustelutodistuksia.

B-koneenhoitajan, A-koneenhoitajan ja alikonemestarin koulutus sisältyy voimalaitoksen käyttäjän ammattitutkintoon. Pätevyyskirjaan tarvittavan koulutuksen hankkiminen ei edellytä ammattitutkinnon suorittamista. Voimalaitoksen käyttäjän ammattitutkinnon koulutusta järjestävät:

- AEL, Helsinki, puh. (09) 530 71 (www.ael.fi)
- Amiedu, Helsinki, puh. 020 7461 200 (www.amiedu.fi)
- Kymenlaakson ammattikorkeakoulu, Kotka, puh. (05) 220 8111 (www.kyamk.fi) ja Etelä-Kymenlaakson ammattiopisto, Kotka, puh. (05) 234 5557 (www.ekami.fi)
- Porin ammattiopisto / tekniikkaopisto, Pori, puh. (02) 621 5621 (www.porinammattiopisto.fi ja www.porintekniikkaopisto.fi)
- POHTO, Oulu / CENTRIA Tutkimus ja kehitys, Ylivieska, puh. 010 8434 600(www.pohto.fi ja www.ylivieska.cop.fi)

Ylikonemestarin koulutusta ei ole määritelty eikä koulutusta järjestetä tällä hetkellä.

Pätevyyskirjaa ei tarvitse diplomi-insinööri tai insinööri, jolla on painelaiteturvallisuudesta annetun kauppaja teollisuusministeriön päätöksen (953/1999) 25 §:n mukainen koulutus ja työkokemus.(Turvallisuus ja kemikaalivirasto 2010)

Pätevyyskirjavaatimukset

Sellaisessa kattilalaitoksessa, jossa on yksi tai useampi rekisteröitävä höyry- tai kuumavesikattila ja niiden yhteenlaskettu teho on yli 1 MW tai niistä yhdenkin sallittu käyttöpaine yli 10 bar, käytön valvojalla tulee olla painelaitelain 10 §:ssä säädetyn asiantuntemuksen lisäksi kattilalaitosten käytön valvojien pätevyyskirjoista annettun asetuksen (891/1999) mukainen pätevyys seuraavasti:

- 1) ylikonemestarin kirja, jos tehokuu on yli 5 000 bar • MW;

- 2) konemestarikirja, jos tehollisuus on enintään 5 000 bar • MW;
- 3) alikonemestarikirja, jos suurin sallittu käyttöpaino on enintään 40 bar ja tehollisuus on enintään 500 bar • MW;
- 4) A-koneenhoitajankirja, jos suurin sallittu käyttöpaino on enintään 25 bar ja tehollisuus on enintään 100 bar • MW;
- 5) B-koneenhoitajankirja, jos suurin sallittu käyttöpaino on enintään 16 bar ja tehollisuus on enintään 40 bar • MW.

Jos kattilalaitoksessa on yksinomaan kuumavesikattiloita, voidaan käytön valvojaksi nimetä henkilö, jolla on luokkaa alempi pätevyys kuin 1 momentissa säädetään.

Jos kattilalaitoksessa on sekä höyry- että kuumavesikattiloita, määräytyvät pätevyysvaatimukset 1 ja 2 momentin perusteella korkeampaa pätevyyttä edellyttävän vaihtoehdon mukaan laskemalla tehollisuudet ja suurimmat sallitut käyttöpainot erikseen höyrykattiloiden ja kuumavesikattiloiden ryhmille.

Käytön varavalvojaksi kattilalaitokseen voidaan myös nimetä henkilö, jolla on luokkaa alempi pätevyys kuin 1–3 momentissa säädetään.

Muut pätevyysvaihtoehdot

Käytön valvojaksi voidaan 24 §:ssä säädetystä poiketen nimetä myös henkilö, jolla on seuraava koulutus ja kokemus:

- 1) tutkinto teknillisessä korkeakoulussa, teknillisen alan ammattikorkeakoulussa tai insinööritutkinto teknillisessä oppilaitoksessa;
- 2) arvosana höyry- ja kuumavesikattiloiden suunnittelua, rakentamista ja hoitoa koskeissa oppiaineissa;
- 3) vähintään kahden vuoden kokemus vastaavan pätevyysluokan kattilalaitoksen käyttö- ja kunnossapitotehtävissä.

Jos 1 momentissa tarkoitetut pätevyysvaatimukset muuten täyttävä henkilö on toiminut vähintään vuoden ajan höyry- tai kuumavesikattiloiden suunnittelu- ja valmistustehtävissä tai tarkastustehtävissä, riittää kuitenkin vuoden kokemus 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuissa tehtävissä. (Turvallisuus- ja kemikaalivirasto www.tukes.fi/2010)

4.2 Opintokokonaisuuden vertailu

Tutkimuksen tässä osassa käytettiin haastatteluja omana osionaan erillistä kysymyskaavaketta käyttäen sellaisten aikuisopiskelijoiden osalta, jotka olivat suorittaneet em. kurssseja ja joilla oli voimalaitoskokemusta. Opinnäytetyössä tutkittiin kurssien sisältöä ja verrattiin sitä käytönvalvojen tehtävien vaatimuksiin. Haastateltavat kertoivat oman käsityksensä kurssien vastaavuudesta em. vaatimuksiin.

Mainituissa kurseissa oli pääpainopiste kattiloiden konstruktiotekniikassa, kattilatehojen ja tuottojen laskennassa, sekä kattiloiden teoreettisessa ohjauksessa. Lisäksi käytiin läpi eri kattilatyypit ja niihin liittyvät raaka-aineen syöttö, sekä muut oheislaitteistot. Paineastia-laki, työturvallisuus, ja viranomaisen määrittelemät käytönvalvojan vastuut jäivät mainituissa kurseissa vähemmälle huomiolle. Työturvallisuutta ja riskienhallintaa opiskellaan eri kurseilla mutta niitä ei ole kohdennettu voimalaitostekniikkaan. Säätojärjestelmien osalta käytiin osittain läpi myös kattilaturvallisuuteen liittyvät säätojärjestelmät.

Yhdellä kurssilla (höyrykattilat OJ A266198) käytiin omatoimisena tehtäväopiskeluna TUKES:in sivuilta käytönvalvojen pätevyyskirjojen vaatimuksia. Näiden vaatimusten hallintaa ei kuitenkaan testattu kokeessa. Esimerkiksi höyrykattilat kurssilla voisi kurssisisältöä ja painopistettä siirtää enemmän myös turvallisuusnäkökohtiin ja vastuisiin. Käytönvalvojalla voimalaitoksessa on varsin suuret vastuut joihin hyväksytysti suoritettujen kattilatekniikan kurssien pitäisi antaa riittävä pätevyys. Haastattelun perusteella kurssit eivät anna riittävän syvällistä tietoa vastuista ja lainsäädännöstä. Kurssseja tulisi täydentää voimalaitosten turvallisuusasiantuntijan järjestämällä kurseilla joiden pääpainopiste olisi kattilan ajaminen ja siihen liittyvät turvallisuusriskit, sekä lainsäädäntö ja vastuut. Haastattelun tulokset on esitetty yhteenveto ja tulokset kappaleessa oman osionaan sivulla 35.

5 VIRTUAALIOPISKELU

Virtuaaliopiskelu on viestintä- ja tietotekniikan avulla tapahtuvaa opiskelua. Tavoitteena on hyödyntää oppimisessa tietoverkkoja tehokkaasti. Virtuaaliopiskelu vaatii yhtä suurta panostusta kuin luento-opiskelukin. Opintojaksot ovat ammattikorkeakoulun tutkintovaatimusten mukaisia ja tavoitteet sekä sisällöt ovat samanlaiset kuin vastaavassa lähiopetuksessa. Keskeistä virtuaaliopiskelussa on itseohjautuvuus, vastuu omasta oppimisesta, sekä vuorovaikutus toisten opiskelijoiden ja opettajan välillä.

Virtuaaliopiskelu on opiskelun muoto, jossa opinnot suoritetaan pääasiassa Internetin välityksellä. Työskentely Internetin kautta edellyttää opiskelijalta tietoteknisten perustaitojen hallintaa. Opiskelija voi suorittaa Laurea-ammattikorkeakoulun tai muiden ammattikorkeakoulujen virtuaaliopintoja. Ilmoittautuminen omiin virtuaaliopintoihin tapahtuu koulutusohjelman käytänteiden mukaisesti. Hakeutuminen muiden ammattikorkeakoulujen virtuaaliopintoihin tapahtuu VirtuaaliAMK-portaalin (www.amk.fi) kautta.

Kaikkien ammattikorkeakoulujen virtuaaliopintotarjonta näkyy VirtuaaliAMK-portaalissa. Opintoja voivat suorittaa läsnä olevat ammattikorkeakoulujen tutkinto-opiskelijat, ammattikorkeakoulussa opiskelevat lisä- ja täydennyskoulutusopiskelijat, opettaja-koulutuksessa opiskelevat, avoimen amk:n opiskelijat sekä erikoistumisopinnot opiskelevat.

Virtuaaliopiskelu vaatii samalla tavalla panostusta kuin mikä tahansa muu opiskelu. Opiskelussa korostuu oman työskentelyn ja ajankäytön suunnittelu. On tärkeää, että muistat varata kalenteriisi riittävästi aikaa itsenäiselle opiskelulle. Vaikka virtuaaliopiskelu on perinteistä luokkahuoneopetusta joustavampaa ajan ja paikan suhteen, tulee virtuaaliopinnot suorittaa annetun aikataulun puitteissa. (Laurean ammattikorkeakoulu 2007)

Aikuisopiskelijoilla on vaikeuksia sovittaa yhteen perhe, työ ja opiskelu. Tällöin opiskelua voidaan viedä eteenpäin etäopiskeluna tietoverkkoja hyödyntäen. Opiskelija ei ole riippuvainen ajasta tai paikasta, vaan voi opiskella hänelle sopivana aikana. Virtuaaliopiskelu antaa hyvän mahdollisuuden opintojen suorittamiseen kotoa käsin työn ohessa. Virtuaaliopiskelu voidaan nähdä juuri aikuisopiskelun kannalta hyvänä ja järkevänä työkaluna. (Matikainen, Manninen 2000)

Opinnäytetyön yhtenä osa-alueena oli tutkia virtuaaliopiskelua Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa. Virtuaaliopiskelu Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa on alkuvaiheessaan, ja sitä on käytetty kaksi vuotta. Virtuaaliopiskelua on järjestetty luento-
muotoisena KyAMK:n tiloissa sekä yhteisluentoina Lappeenrannan yliopiston kanssa. Virtuaaliopiskelua on voinut käyttää ns. live-tapahtumina, sekä nauhoitettuna luento-
ina. Myös kurssikokeita on järjestetty virtuaalisesti. Opinnäytetyön yhteydessä on laadittu omana osionaan kysymyssarja, joka kohdentuu aikuisopiskelijoiden virtuaaliopiskeluun.

6 HAASTATTELUT

Haastattelupohjana käytettiin kysymysrunkoa, jossa kysyttiin mielipiteitä oppilaitoksesta ja opiskelusta yleensä KyAMK:ssa, sekä omia odotuksia työllistymisen ja ammattitaidon kehittämiseksi. Lisäksi kysyttiin miten itse opiskelu oli koettu ja mitä siinä oli hyvää ja mitä pitäisi kehittää. Haastattelupatterissa oli myös kysymyssarja narratiivisesta ajattelumallista ja opiskelun järjestämisestä ideaaliselta pohjalta. Virtuaaliopiskelu oli omana ryhmänään haastattelurungossa. Energiatekniikan opintokokonaisuus oli omana osionaan ja suunnattu opiskelijoille joilla oli voimalaitoskokemusta, ja jotka olivat käyneet KyAMK:n voimalaitoskurssit. Kysymykset ovat opinnäytetyön liitteenä.

6.1 Ideaalinen aikuisopiskelu

Hahmotelma ideaalisesta aikuisopiskelusta on syntynyt omakohtaisten kokemusten ja aikuisopiskelijoiden haastattelujen perusteella. Lähtökohtana on, että koettuja ongelmia ei olisi lainkaan eli toisin sanoen tämänkaltaisen haastattelun palaute olisi erinomainen. Opiskeluympäristö on täydellinen. Kysymyssarjassa oli oma osionsa ideaalisesta aikuisopiskelusta, jossa haastateltavaa pyydettiin luomaan mielikuva ideaalisesta opiskelusta, ja millaiseksi hän sen kokisi. Tämä osio oli täysin vapaasti kirjoitettavissa ”omin sanoin” joten se vaati haastateltavilta hieman vaivannäköä ja halua kirjalliseen ilmaisuun. Ideaalisen aikuisopiskelun malli on liitetty yhteenvetoon ja tuloksiin sivulla 33.

Haastattelun eri osiot olivat:

1. Oppilaitos
2. Opiskelun hyödyllisyys
3. Opiskelun sujuvuus
4. Sanallinen palaute ja narratiivinen lähestyminen
5. Virtuaaliopiskelu
6. Energiatekniikan kompetenssit ja opintokokonaisuus

Noin puolet tutkimuksesta tehtiin henkilökohtaisella haastattelulla kahden kesken joka aiheutti myös keskustelua aikuisopiskelusta. Tämä ei välttämättä suoraan välittynyt kysymyksiin mutta auttoi tekijää muodostamaan paremmin ja syvemmin mielikuvan haastateltavien ajatuksista aikuisopiskelusta. Tekijä ei halunnut ohjata haastateltavia antamaan ”oikeita” vastauksia vaan ainoastaan palautti mieleen eri opiskelutilanteita. Haastattelut tehtiin lomakauden jälkeen, joten opiskeluun oli jo vähän etäisyyttä mikä vaikutti tuloksiin. Toinen puoli haastatteluista tehtiin täytettävällä lomakkeella joka palautettiin työn tekijälle. Kaikki haastatteluun pyydetyt täyttivät lomakkeen.

Tutkimustuloksia analysoitaessa oli havaittavissa eroa siinä oliko kyseessä kahden kesken tehty haastattelu vai lomakkeella tehty kysely. Tähän on kaksikin syytä. Haastattelutilanteessa pohdinta jää enemmän hetkelliseksi ja intuitiiviseksi verrattuna itseksseen pohdittuun ja kirjoitettuun vastaukseen. Kaikesta varovaisuudesta huolimatta ei täysin pysty välttämään haastattelijan vaikutusta vastauksiin. Jos tekisin tutkimuksen uudestaan, käyttäisin vain lomakkeita jotka jokainen haastateltava voisi täyttää sopivaksi katsomallaan ajalla. Tällä tavoin tehty tutkimus antaisi enemmän pohdittuja vastauksia. Oppilaitos-osiossa haastattelupalaute on selkeä, ja numeerinen joten tämän osion käsittely on helppoa. Muissa osioissa kysymykset perustuivat kyllä ja ei vastauksiin sekä niiden perusteluihin. Nämä kysymykset tekijä kävi läpi kysymys kysymykseltä sekä analysoi ne prosentuaalisesti. Analyysissä tuotiin esiin yleisimmät mielipiteet jokaiselta osa-alueelta. Lisäksi tekijä halusi nostaa esiin mielenkiintoisia kommentteja yksittäisistä haastatteluista. Perusteena oli mielikuvan luominen vastaus-

ten ilmapiiristä. Nämä kommentit on otettu mukaan mahdollisimman kattavasti, jotta kokonaiskuva tulisi esiin eikä yksittäinen kommentti saisi liian suurta painoarvoa.

6.2 Opinnäytetyön tulosten luotettavuus

Koska tekijä kuuluu tutkimuksen kohderyhmään asettaa tämä kysymyksen tutkimuksen painotuksista ja luotettavuudesta. Ulkopuolinen tutkija voi toimia neutraalimmin ja jättää huomiotta yksittäiset poikkeamat. Tekijä on kysymyksenasettelullaan halunnut selvittää itselleen tärkeitä ja oleellisia kynnyskysymyksiä opiskelun suhteen. Toisen tekemänä kysymyksenasettelu voi olla erilainen. Toisaalta tämänkaltainen menetelmä myös syventää tutkimusta. Tietyn ryhmän mielipiteet tulevat kollektiivisesti esiin, mutta yhden ryhmän jäsenen kokemukset aivan erityisesti. Haastatteluissa ilmeni selkeästi samanmuotoisuus vastausten suhteen, joten kollektiivinen mielipide on varsin luotettava. Tekijän omat kokemukset on käsitettävä yksittäisenä tapauksena, mutta kuitenkin järjestelmän muokkaamana.

7 TULOKSET

Kysely rakentui neljästä eri osa-alueesta eli oppilaitoksen arvioinnista kokonaisuutena, opiskelusta itsestään, energiatekniikan kompetenssien riittävydestä ja virtuaaliopiskelusta. Nämä osiot on käsitelty tutkimustuloksissa erikseen. Kyselylomakkeet ovat opinnäytetyön liitteenä. Tulosten yhteenveto on kaksiosainen. Oppilaitoksen osuus on arvioitu samoilla periaatteilla kuin oppilaitkin kokeissa ja tenteissä arvioidaan eli arvosteluasteikolla 1-5. Mielestäni tämä oli yksinkertaisin ja kaikille yhdenmukainen arvostelutapa koska siihen on jo totuttu. Toinen osio on sanallinen ja sisältää kyllä/ei vaihtoehtoja sekä myös näihin perusteluja. Tekijä on analysoinut ja koonnut yhteenvedon näistä sanallisista osioista jättäen pois selvästi poikkeavat yksittäiset kommentit ja yhdenmukaistanut esiin tulevat samanlaiset mielipiteet. Tekijä on pyrkinyt hakemaan vastauksista yhteisiä piirteitä joilla voi olla vaikutusta opiskelumotivaatioon ja joita muuttamalla voitaisiin opiskeluolosuhteita parantaa. Tekijä on pyrkinyt olemaan mahdollisimman neutraali, ja tuomaan esiin myös sellaisia asioita joista on ollut eri mieltä mutta jotka ovat haastattelun perusteella tulleet esiin. Kysymysten numerisessa osiossa syntyi jo haastattelujen alkuvaiheessa muoto joka ei muuttunut haastateltavien määrän kasvaessa. Kysymysten keskinäinen numeerinen arvojärjestys, siis säilyi riippumatta haastateltavien määrästä. Tämä osoittaa tutkimuksen luotettavuutta, koska voidaan olettaa, että vaikka haastateltujen määrä olisi miten suuri tahan-

sa (samalla statuksella olevien), ei vastausmielipiteissä kuitenkaan olisi lopputuloksen kannalta merkittäviä eroja.

7.1 Haastateltujen status

Haastatellut edustivat varttuneempia aikuisopiskelijoita 100 prosenttisesti ja olivat ikäryhmissä 36–55 vuotta. Tällä hetkellä Kotkassa opiskelevista muutosturvaopiskelijoista heidän osuutensa oli hyvin suuri. Alasta johtuen naisia otannassa oli selvästi vähemmän kuin miehiä. Energiatekniikan kompetenssien arvioinnissa kohderyhmä oli valittu voimalaitoskokemuksen perusteella eivätkä he edustaneet aikuisopiskelijoita tutkimuksen muissa osissa. Kokonaismäärä oli 14 opiskelijaa.

7.2 Haastattelutulokset osa-alueittain

Tulokset on esitetty tässä osiossa yksityiskohtaisesti.

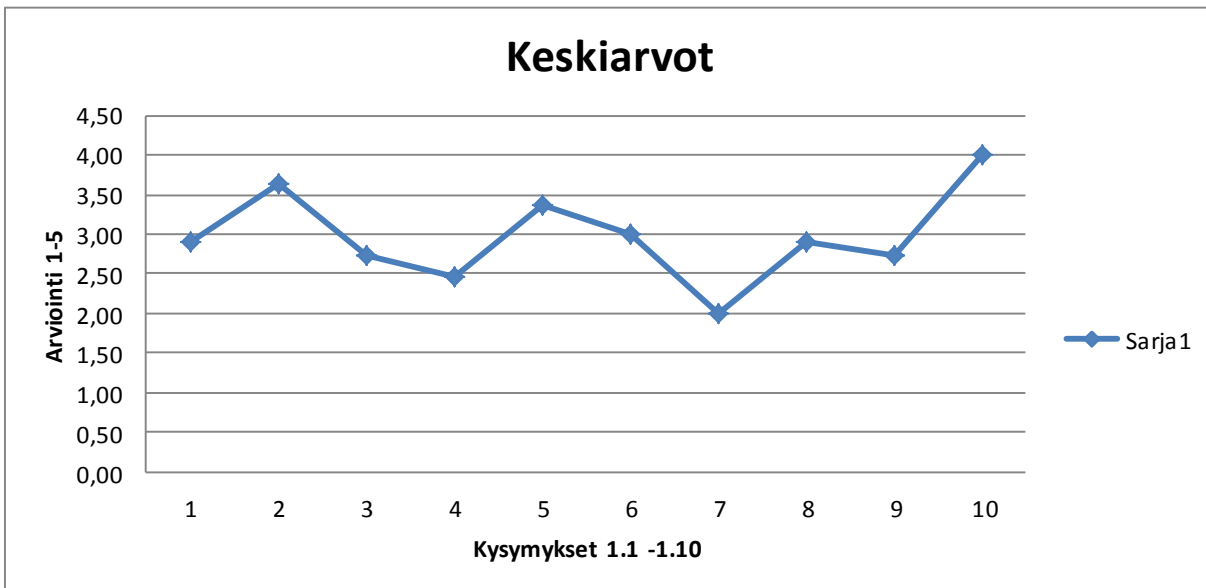
1.osio Oppilaitos

Arviointi: 5 (erinomainen) 4 (kiitettävä) 3 (hyvä) 2 (tyytyttävä) 1 (välttävä)

Esitetyt kysymykset

- 1.1 Mitä mieltä olet opetuksen tasosta?
- 1.2. Millaisena olet kokenut opiskeluilmapiirin?
- 1.3 Minkä keskiarvon antaisit opettajien motivaatitasosta?
- 1.4 Oletko saanut henkilökohtaista ohjausta riittävästi?
- 1.5 Kuinka hyödyllisenä olet kokenut opiskelusi?
- 1.6 Jos vertaat KyAMK:ia muihin oppilaitoksiin minkä arvosanan antaisit?
- 1.7 Kuinka uusiutumishaluisena ja edistyksellisenä pidät KyAMK:ia?
- 1.8 Kuinka hyvin kurssitarjonta sopi sinulle?
- 1.9 Kuinka hyvin opettajat ottavat aikuisopiskelijat huomioon?
- 1.10 Kuinka hyvin opintotoimisto palvelee aikuisopiskelijoita?

Palautteen graafinen esitys

Vastausten keskinäinen järjestys numeerisesti

Huonoin:	1.7 Kuinka uusiutumishaluisena ja edistyksellisenä pidät KyAMK:ia?	2,00
Paras:	1.10 Kuinka hyvin opintotoimisto palvelee aikuisopiskelijoita?	4,00
Heikot:	1.4 Oletko saanut henkilökohtaista ohjausta riittävästi?	2,45
	1.3 Minkä keskiarvon antaisit opettajien motivaatitasosta?	2,73
	1.9 Kuinka hyvin opettajat ottavat aikuisopiskelijat huomioon?	2,73
Hyvä:	1.2. Millaisena olet kokenut opiskeluilmapiirin?	3,64
	1.5 Kuinka hyödyllisenä olet kokenut opiskelusi?	3,36
Tyydyttävät:	1.8 Kuinka hyvin kurssitarjonta sopi sinulle?	2,91
	1.1 Mitä mieltä olet opetuksen tasosta?	2,91

Vastauksista nousi muutamia kohtia selkeästi esiin. Opintotoimiston palvelut on koettu erinomaisiksi ja se sai parhaan arvion. Uudistushaluisuus ja edistyksellisyys saivat heikoimman arvosanan. Tähän on varmaan useita syitä joita pohditaan tutkimuksen yhteenvedossa. Myös henkilökohtainen ohjaus katsottiin riittämättömäksi. Opiskelun hyödyllisyys ja opiskeluilmapiiri koettiin varsin positiivisesti.

2.osio Opiskelun hyödyllisyys

Tässä osiossa perehdyttiin syvemmin opiskelun hyödyllisyyteen ja kysyttiin kuinka mielekkäänä aikuisopiskelu on koettu, ja onko koettu niin, että opiskelusta on tulevaisuudessa hyötyä. Lähes kaikki olivat kokeneet opiskelun mielekkäänä ja tuntevat ammattitaitonsa parantuneen. Kysymykseen epäoleellisista kursseista nousi esiin matemaattiset kurssit joiden soveltaminen käytäntöön katsottiin vaikeaksi. Tosin tässä oli jo vähän hajontaa vastauksien suhteen. Kielten opiskelussa nousi esiin englannin kieli jossa joidenkin mielestä opetustaso oli heikko. Suurin osa koki myös, että opiskelusta on hyötyä mahdollisen työllistymisen suhteen. Lähes kaikkien mielestä opiskelusta on konkreettista hyötyä myös muuten kuin työllistymisen kannalta. Tutkinnon suorittamisen tärkeys jakoi mielipiteitä. Noin puolet oli sitä mieltä, että se on tärkeää, toinen puoli ei pitänyt tutkinnon suorittamista tärkeänä. Odotukset tulevasta työllistymisestä jakoi myös mielipiteitä. Enemmistö oli sitä mieltä, että tutkinto antaa paremmat mahdollisuudet työllistyä. Noin puolet oli sitä mieltä, että työllistyminen helpottuu opiskelun jälkeen ilman tutkintoakin. AHOT-menettelyssä noin puolet haastatelluista oli sitä mieltä, että hyväksilukuja ei saatu tarpeeksi verrattuna työhistoriaan. Osa ei ollut lainkaan hakenut niitä, ja osa oli tyytyväisiä AHOT-menettelyyn. Hyväksilukumenettely jakoi mielipiteet kahtia. Pieni enemmistö oli sitä mieltä, että hyväksilukuja ei saatu tarpeeksi.

3.osio Opiskelun sujuvuus

Opiskelun sujuvuus-osiossa pohdittiin muutosturva-ajan pituutta, kurssitarjonnan riittävyyttä sekä mahdollisten ”hankalien” kurssien läpiviemistä. Kysyttiin myös opiskelumotivaatiota ja mahdollisten hylättyjen kurssien määrää. Yli 80 % haastatelluista oli muutosturvaopiskelijoita ja 80 % heistä oli sitä mieltä, että muutosturva-aika ei ole riittävä opiskelun läpiviemiseksi. Mainittakoon, että osalla muutosturvaopiskelijoista oli jo lyhennetty muutosturvaopiskelu-aika. Kurssitarjonnan sopivuudesta oli kaksi kolmasosaa opiskelijoista sitä mieltä, ettei se ollut riittävä opiskelun sujuvuuden kannalta. Hankalia kursseja oli 80 % mielestä opiskelijoista. Suurin osa mainitsi matemaatiikan jatkokurssit, sekä matemaattiset ja numeeriset menetelmät. Aikuisopiskelijat olivat kuitenkin hyvin määrätietoisia opiskelun läpiviennin suhteen, sillä kukaan ei ollut ajatellut keskeyttävänsä opinnot. Hylättyjä arvosanoja oli tullut vain muutamille

opiskelijoille. Tutkinnon kannalta pakolliset kurssit koettiin osittain turhina niiden teoreettisuuden vuoksi, mutta toisaalta suhtautumistapa oli: ”Pakko käydä, ja sillä siisti”.

4.osio Sanallinen palaute ja narratiivinen lähestyminen

Tässä osiossa pyydettiin opiskelijoita miettimään koko opiskeluaikaa ja siihen liittyneitä ongelmakohtia sekä pohtimaan mahdollisia parannuksia jos mitään rajoitteita ei olisi. Millainen olisi ihanteellinen opiskeluympäristö? Aikuisopiskelijat suhtautuivat myös sanalliseen osioon hyvin vastuullisesti. Pääosin tekstiä oli paljon, eikä yhtään haastattelulomaketta palautettu, jossa ei olisi ollut sanallista palautetta. Kysymykset jakoutuivat eri osa-alueisiin, jotka olivat ”pyrkiminen/pääsykokeet/tiedotus”, ”opintojen ohjaus/räätälöinti/hyväksiluku/AHOT-menettely/henkilökohtainen ohjaus” sekä ”opiskelun sujuvuus/lukujärjestys/kurssitarjonta”.

Pyrkiminen/pääsykokeet/tiedotus

Pääsääntöisesti tämä osio koettiin ongelmattomaksi. KyAMK:n sivuilla oleva tiedotus oli riittävää ja pääsykokeet koettiin hyvin järjestetyiksi. Yksittäisenä tapauksena kotiin tuli kaksi ilmoitusta, joista toisessa kerrottiin, että pääsee opiskelemaan ja toisessa ettei pääse?

Opintojen ohjaus/räätälöinti/hyväksiluku/AHOT-menettely/henkilökohtainen ohjaus

Tähän osioon tuli kirjallisena palautteena eniten negatiivista palautetta. Vain yksi opiskelija jätti vastaamatta tähän kysymykseen. Henkilökohtaisen ohjauksen vähäisyys tai kokonaan puuttuminen koettiin ongelmaksi. Järjestelmän sekavuus, ja tietämättömyys hyväksilukujen sekä AHOT-menettelyn suhteen koettiin ongelmaksi. Ei oikein tiedetty mitä hakea hyväksilukuna ja kuinka. Oma aktiivisuus nousi merkittävästi rooliin. Aikuisopiskelijoilla oli jo pitkä aika edellisistä opiskeluista, ja nykyinen järjestelmä koettiin vieraaksi ja sekavaksi. Johtopäätöksenä henkilökohtaista opintojen ohjausta tulisi huomattavasti lisätä.

Opiskelun sujuvuus/lukujärjestys/kurssitarjonta

Tähän osioon vastattiin 100 prosenttisesti ja eniten kritisoitiin aikuisopiskelijan opintojen yhteensovittamista päiväopiskelijoiden kanssa. Kurssien valinta, ja niissä usein esiintyvät päällekkäisyydet koettiin opintoja viivyttävinä ja kuormittavina. Pakollisten kurssien osuminen samoille päiville, ja kesken lukukauden vaihtuva kurssilukujärjestys koettiin erityisen hankalana. Esimerkkinä kesken lukukauden lukujärjestyksen vaihdosta on aiheutunut kolmen kurssin päällekkäisyys. Toisaalta saattoi syntyä myös liian väljiä lukujärjestyksiä, jotka aiheuttavat opintojen viivästymistä. Kurssitarjonnan tulisi olla tasaisesti viikolle jakautunut eikä sitä pitäisi muuttaa kesken kauden. Virtuaalikurssien tarjonta tehostaa opiskelua ja antaa paremmat mahdollisuudet rakentaa omaa lukujärjestystä.

Narratiivinen lähestyminen

Tämän osion rakenne oli samanlainen kuin sanallisen palautteen, mutta haastateltavia pyydettiin miettimään kuinka edellä mainitut asiat voitaisiin korjata, ja tehdä opiskelusta ihanteellista ilman mitään ongelmia.

Pyrkiminen/pääsykokeet/tiedotus

Tässä osiossa ei paljon parantamisen varaa löydetty. Kertauskurssia esimerkiksi matematiikasta ennen pääsykoetta ehdotettiin. Sellaisia on järjestettykin. Nykyinen käytäntö aikuisopiskelijoidenkin osalta todettiin siis hyväksi ja toimivaksi.

Opintojen ohjaus/räätälöinti/hyväksiluku/AHOT-menettely/henkilökohtainen ohjaus

Opintojen alkuvaiheessa on riittävästi henkilökohtaista ohjausta. Opiskelun rakenne on selvitetty hyvin, ja vaaditut opintopisteet niin pakollisten, ammattiaineiden, kuin valinnaistenkin osalta ovat selvillä. AHOT-järjestelmä ja hyväksiluvut on selvitetty ja katsottu henkilökohtaisella tasolla mitä voidaan hakea ja mitä ei. Tällöin opiskelija voi jo alkuvaiheessa rakentaa oman opinto-ohjelmansa mahdollisimman pitkälle ja tutkintotavoitteiseksi. Jos vaan opiskellaan ja tutkinto häämöttää jossain tulevaisuudessa, jos ollenkaan, suunnitelmallisuus katoaa, ja opiskeluaikataulu voi viivästyä ainoastaan teknisten ongelmien ja tietämättömyyden vuoksi. Opiskelun opiskelua on järjestetty opintojen alkuvaiheessa. Pitkään työelämässä olleilla aikuisopiskelijoilla ovat jo unohduneet opiskelutekniikat ja järjestelmällisyys, jota opiskelu tänä päivänä vaatii.

Opiskelun sujuvuus/lukujärjestys/kurssitarjonta

Lukujärjestys on selkeä ja pysyy koko lukukauden samana joten suunnitellun kurs-siohjelman läpivienti onnistuu. Kurssitarjonta on laaja-alaista, ja ensiapukursseja on enemmän. Läsnaolopakosta voidaan tinkiä esimerkiksi sairaan lapsen hoidon vuoksi. Oman opintosuunnitelman pakolliset kurssit ovat tarjolla siten, että opiskelu ei viiväs-ty niiden opinto-ohjelmasta puuttumisen vuoksi. Pakolliset kurssit voidaan räätälöidä joustavasti myös opiskelujen aikana, jolloin ei tarvitse jäädä odottamaan omaa pakol-lista kurssia.

Ideaalin opiskeluympäristö

Opiskelun kokonaisuutta ajatellen esimerkkejä voisi ottaa teollisesta tuotannosta. Kalliin raaka-aineen käsittely tulee olla mahdollisimman huolellista, jotta lopputuotteen laatu olisi paras mahdollinen. Tämä tulee tehdä myös niin, että hylkyprosentti olisi mahdollisimman pieni. Mitä pidemmälle raaka-ainetta jalostetaan sitä kalliimmaksi sen tulee. Jos hylkäys tapahtuu tuotantolinjan loppupäässä, on se tuottajalle kaikkein kallein hylkäys. Miksi tämä ajatusmalli on tässä, johtuu siitä, että opiskelussa edellä kuvattu toiminta ei ole toteutunut. Opiskelija on oppilaitoksen kallein raaka-aine ja tämä lähtökohta tulisi ajaa muun ajattelun ohi. Suuri hylkäysprosentti ei osoita oppi-laitoksen laatua, vaan ainoastaan epäonnistunutta tuotantoa. Valitettavasti opiskelua kokonaisuutena seuranneena ei voi välttyä ajatukselta, että opettajilta tämä joskus unohtuu. Opettaja opettaa mitä opettaa ja opiskelija valmistuu jos valmistuu. Kokonai-suuden kannalta olisi erittäin tärkeää, että opettajilla ja opiskelijoilla olisi yhteinen ta-voite. Näennäisesti se tietysti sitä onkin, mutta sen tulisi näkyä jokapäiväisessä toi-minnassa. Tämänkaltaista toimintaa voi valaista muutamien esimerkein. Yhtenä esi-merkkinä voisi ottaa huolettomuuden kurssien päällekkäisyyksien vuoksi. Asiaa selvi-teltäessä opettajan vastaus: ”ei haittaa”. Toisena esimerkkinä on huolettomuus muu-toksien ja kurssiaikataulujen ilmoittamisessa (turhat matkat). Aikuisopiskelijat tulevat pitkienkin matkojen takaa. Kolmantena esimerkkinä mieleen on jäänyt vaikkapa kel-loon katsominen viisi kertaa oppitunnin viimeisen viidentoista minuutin aikana (las-kettu). Tässä muutama esimerkki, joita ei ole tarpeen luetella sen enempää, mutta asenteessa on aistittavissa työn rutiininomainen läpivienti, ei päämäärähakuisuus. Ide-aalisessa opiskeluympäristössä opettajat tekevät kaikkensa oppilaidensa, opetuksen laadun, ja valmistumisen suhteen.

Ideaalisen aikuisopiskelun malli

Idealisti opiskelijalla on jo ensimmäisten opintoviikkojen aikana muodostunut selkeä kuva omien opintojen rakenteesta ja millä tahdilla hän tulee etenemään. Opinto-ohjaaja on sopinut henkilökohtaisista tapaamisista ohjaaja-aloitteisesti. Lukujärjestys on laadittu sopivasti kuormittavaksi ja on mahdollista toteuttaa opiskelijan mahdollisista läsnäolorajoitteista huolimatta. Opiskelijalla on myös selkeä kuva koko opintojen ajan mitä kursseja hänen tulee vielä suorittaa valmistuakseen, ja mitä kursseja hän voi käydä vain mielenkiinnosta. Hän voi milloin vain ottaa yhteyttä opinto-ohjaajaan opiskelussa tulevien ongelmien selvittämiseksi. Opinto-ohjaaja pystyy ammattitaitolleen selvittämään ongelmat ja säilyttämään opiskelumotivaation. Opiskelijan aiempi työura on otettu huomioon niin, että hän saa siitä oikeudenmukaisen määrän lähtöpisteitä. Työtodistuksin todettu osaaminen jollakin osa-alueella on riittävä. Opiskelijalla on tunne, että hänen entistä työuraansa arvostetaan ja että hänelle on siitä myös opintojen sujuvuuden ja aikataulutuksen osalta hyötyä. Lukujärjestys on selkeä eikä sitä muuteta kesken lukukauden. Lukujärjestys on opiskelijoiden käytettävissä hyvissä ajoin ennen lukukauden alkua, ja läsnäolopakosta voidaan joustaa esimerkiksi perheasioiden hoidon vuoksi. Muutoksista ilmoitetaan hyvissä ajoissa etukäteen jolloin turhilta, joskus pitkiltäkin, koulumatkoilta vältytään.

5. osio Virtuaaliopiskelu

Haastatelluista aikuisopiskelijoista osallistui 80 % virtuaaliopiskeluun. Numeerisena arviona he arvioivat virtuaaliopiskelun keskiarvolla 3,11. Hajontaa ei ollut kovin paljon. Pääsääntöisesti virtuaaliopiskelu arvioitiin 3-4:n arvoiseksi. Lähes kaikki opiskelijat olivat kuunnelleet luentoja myös ”livenä”. Edelleen lähes kaikki virtuaaliopiskeluun osallistuneet olivat kuunnelleet myös muita kursseja kuin omiaan. Kaikki olivat käyttäneet nauhoituksia kokeisiin valmistautumiseen. Kysymykseen ”jos nauhoituksissa olisi peruspaketteja esim. matematiikasta käyttäisitkö niitä?” vastattiin 90 prosenttisesti myöntävästi. Tämä kysymys perustuu opinnäytetyön aikana tulleetseen ideaan jossa pohdittiin esimerkiksi juuri matematiikan osalta tällaisia peruspaketteja jotka olisivat Moodlessa valmiina kenen opiskelijan tahansa käytettävissä. Opettaja voisi tehdä tällaisia selkeitä nimettyjä peruspaketteja harjoitustehtävineen ja opiskelija voisi sitten esimerkiksi kokeisiin valmistautuessaan kuunnella niitä. Allekirjoittaneen mielestä tämä on hyvin tehokas opiskelutapa. Vaikeasti ymmärrettävät asiat voidaan tois-

taa niin moneen kertaan kuin on tarpeen. Tällainen opiskelutapa voi joillekin olla jopa tehokkaampaa kuin lähiopetus, koska kaikki opiskelijat eivät ole valmiita kysymään tunnilla heille vaikeita asioita.

Kurssien sisältöön ei tässä haastattelussa paneuduttu vaan lähinnä toteutukseen. Tosin kurssien sisältöäkin kommentoitiin, mutta se ei ollut tämän tutkimuksen tarkoitus silloin kun se ei koskenut teknistä toteutusta. Negatiivisena koettiin joidenkin kurssien osalta tekniikan pettäminen hetkittäin, ja luentomateriaalin näytön puuttuminen. Sisäänkirjautumisessa oli jonkin verran ongelmia, sekä kuulokkeiden toimivuuden suhteen. Tekniset olosuhteet tulisi rakentaa mahdollisimman lähelle normaalia lähiopetus-tilannetta. Jotkut opiskelijat kokivat ongelmaksi jäykän kanssakäymisen opettajan kanssa ja sitä kautta opiskelutilanteen pintapuoliseksi. Positiivisina asioina koettiin kertausmahdollisuus haluttaessa, ja tämänkaltaisen opiskelumuodon sopivuus aikuisopiskelijoille. Pääsääntöisesti virtuaaliopiskelu koettiin positiivisesti, ja yhtenä hyvänä työkaluna aikuisopiskelussa.

6. Osio energiatekniikan kompetenssit ja opintokokonaisuus

Tutkimuksen tässä osassa käytettiin haastatteluja omana osionaan erillistä kysymyskaavaketta käyttäen sellaisten aikuisopiskelijoiden osalta jotka olivat suorittaneet em. kurssia ja joilla oli voimalaitoskokemusta. Opinnäytetyössä tutkittiin kurssien sisältöä ja verrattiin sitä käytönvalvojen tehtävien vaatimuksiin. Haastateltavat kertoivat oman käsityksensä kurssien vastaavuudesta em. vaatimuksiin. Haastateltavilla oli jonkin verran voimalaitoskokemusta aina useista vuosista 9 kuukauteen. He olivat käyneet lähes kaikki KyAMK:n järjestämät voimalaitoskurssit. He muistivat, että kurssilla käsiteltiin käytönvalvojan tehtäviä, mutta ei heidän mielestään riittävästi. He myös tunsivat, että heillä ei vielä ole tarvittavaa pätevyyttä käytönvalvojan tehtävään (työkokemus alle 2 vuotta). He olivat kuitenkin kiinnostuneita hankkimaan käytönvalvojan pätevyyden.

Muutamia kommentteja sana on vapaa osiosta:

Turvallisuus- ja vastuuasioihin paneuduttiin hyvin vähän, kun en edes muista, millä kurssilla niistä puhuttiin. Työssä turvallisuusasiat tulivat selkeämmin esiin. Luonnollisesti. Kurssit ovat pintaraapaisu asioista.

Koulu saattaa antaa perustiedot nippeleistä ja nappeleista mutta ainoastaan työtä tekemällä oppii ja osaa soveltaa käytäntöön. Olisi enemmän kuin hyödyksi saada harjoittelupaikka voimalaitokselta jo heti 1. kesänä, jolloin kurssien antimet aukeaisivat huomattavasti paremmin. Jälkikäteen tulee muutoin hyvin paljon ahaa elämyksiä. Myös vierailuja voimalaitoksille yms. voisi olla huomattavasti enemmän, jolloin ei tarvitse koulun jälkeen töihin mennessään ihmetellä että tämänlainenko se kattila oli tai että miten niitä laitoksia ajetaan ylös ja alas. Koulun simulaattorikoulutuksista saa paljon irti ja voidaan saada vielä paljon enemmänkin jos asialle laitetaan kokenut opettaja, joka oikeasti osaa käyttää simulaattoreita sujuvasti. Kaiken kaikkiaan olen tyytyväinen koulutuksen sisältöön energiatekniikan osalta mutta valitettavasti samaa ei voida sanoa KYAMK:sta muuten, joka tuntuu välillä olevan kuin pikkulasten leikkikenttä.

8 SANALLISET PALAUTTEET

Tähän on kerätty sanatarkasti kirjoitettuja kommentteja jotka antavat lisäarvoa tutkimukselle ja kuvaavat mielipiteiden ilmapiiriä. Sanallisessa osuudessa pyydettiin hyvin vapaasti kommentoimaan opiskelua, ja sellaisia asioita jotka eivät mahdollisesti tulleet ilmi kyselykaavakkeissa. Haastatelluille kerrottiin, että tämän osion mielipiteitä voidaan lainata sellaisenaan, mutta anonymisti. Tekijän analyysi aiheesta ei välttämättä anna koko kuvaa, suorat lainaukset täydentävät sitä.

Sana on vapaa:

Kuvitelmani korkeakouluopiskelusta ovat osoittautuneet täysin vääriksi. Luulin tällaisen laitoksen opetuksen olevan jotenkin korkeatasoisempaa ja enemmän kiinni ajassa sekä kiinteässä yhteistyössä teollisuuden ja yritysten kanssa. Olen joutunut toteamaan ettei koulun kautta ole tarjoutunut mitään kosketuspintaa opiskelemani alan yritysten kanssa. Liian monet kurssit ovat vain jäänteitä menneiltä ajoilta, kalvosulkeisia ja apaattista luennoimista. Onneksi kuitenkin on myös joitakin opettajia jotka ovat ai-

dosti innostuneita ja pyrkivät antamaan laadukasta opetusta niillä eväillä mitä koululla on tarjota.

Negatiivisena hyväksilukujen ”sattumanvaraisuus” ja siitä seuraava tahaton eriarvoisuus.

Muutosturvaopiskelu kaiken kaikkiaan on erittäin hyvä asia ja reilu kädenojennus valtiolta.

Positiivisena asiana voisi mainita, että työttömillä aikuisilla muutosturvaopiskelu on positiivinen ja virikkeitä antava. Toisaalta opiskeluaika pitäisi olla realistinen ja tarjolla valmiiksi suunniteltu paketti. Oli yllättävää huomata, ettei kukaan tiennyt etukäteen millä tavoin opiskeluni etenee, tai mitä minun yleensäkin pitäisi opiskella. Itsenäinen työskentely oli kaiken päälähtökohta. Kokonaisuutena olen pitänyt tätä opiskelua positiivisena asiana ja motivoivana, mutta olin päätoiminen opiskelija. Opiskelutöitten jälkeen luurit korvilla ei houkuttele, eikä mieletön määrä mahdollisia kotitehtäviä. Perhe ja ilta-aktiviteetit kärsivät.

Positiivisena asiana opettajien joustavuus esim. tenttiasioissa, ja opettajien tapaamisissa. ja kurssijärjestelyissä

Opettajien poissaolojen tiedottaminen pitäisi olla tehokkaampaa ja tarkempaa sekä hyvissä ajoin. Turhia matkoja!

Sanallisia kommentteja jotka liittyivät kysymyskaavakkeen muihin osiin:

Kaikki kurssit ei minusta perusteltuja, tuntuvat enemmän täytteeltä.

Kun yrittää rakennella itselleen lukujärjestystä, se osoittautuu yleensä hankalaksi. Kun on aikuisopiskelija ja yrittää opiskella pääosan päiväopintoina oman virtuaaliryhmän sijaan, niin ammattiaineiden kurssit on yleensä sijoitettu samoihin päiviin ja kelloaikoihin päällekkäin. Olen joutunut opiskelemaan useita kursseja kahta kurssia rinnakkain vuoroviikoin.

Opiskelemisen oppiminen ja itselle sopivan opiskelutekniikan löytämiseen saisi apuja helpommin, olis kiva jos Opo ei pakenisi aikuisopiskelijoita, vaan voisi ohjata heti alusta.

Olisi hyvä jos opettajat voisivat enemmän huomioida ja hyväksyä läsnäolovaatimuksissaan kouluikäisten lasten vanhempien joskus pakottavia menoja. Ei ole reilua, että em. tilanteissa vastuuta kantavaa vanhempaa sorsitaan pakottavan poissaolon vuoksi. Onhan meillä työelämässäkin oikeus jäädä hoitamaan sairasta lasta kotiin.

Enemmän henkilökohtaista ohjausta, ei tiennyt pisteiden kanssa mitä tarvii ja mitä ei.

Ohjauksessa toivomisen varaa, ei oikein tiennyt missä mennään ja mitä kursseja on pakko käydä, mitä taas ei.

Kurssitarjonnassa ongelmia päällekkäisyyksien vuoksi lukujärjestyksessä, sekä muutoksia kesken kauden ja kaikkia kursseja ei voinut suorittaa suunnitellussa aikataulussa.

Opon jo heti aluksi pystyttävä opastamaan kurssien valinnassa HOPS- suunnitelman räätälöinti pitää olla mahdollista, pois turhat kurssit ja järkevälle tilalle. Vanha työkokemus on osattava ottaa huomioon oikealla tavalla. Aikuisopiskelijoilla pitää olla oma ryhmäohjaustunti.

Vanhaan opiskelukulttuuriin tottuneena, oli shokki, kun huomasi, ettei mitään valmista ole, vaan itse joutuu räätälöimään opintonsa ja selvittämään mitkä kurssit on aikaisemmalla työkokemuksella ja opinnoilla mahdollista suorittaa tai saada suoritetuiksi.

Opettajat oppilaiden takia eikä oppilaat opettajien takia.

9 JOHTOPÄÄTÖKSET JA TULOSTEN YHTEENVETO

Tutkimuksen tavoitteena oli hakea ratkaisuja jotka voisivat tulevaisuudessa helpottaa aikuisopiskeluun liittyviä haasteita ja madaltaa kynnystä aloittaa opiskelu. Myös tutkinnon tarpeellisuutta ja hyötyä pohdittiin aikuisopiskelijoiden näkökulmasta. Toisena

tavoitteena oli tutkia virtuaaliopiskelun laatua, sekä energiatekniikan ammattikurssien sopivuutta voimalaitoksen käytönvalvojan vaatimuksiin.

Tutkimuksessa ilmeni useita eri osa-alueita joita on syytä ottaa huomioon mietittäessä aikuisopiskelun laadun parantamista. Myös ammattikorkeakoulun johtamisen strategiassa nämä asiat tulisi ottaa kehityskohteiksi. Kokonaisuutena tulisi pohtia kuinka motivoida ja kannustaa opiskelijoita tutkintotavoitteiseen opiskeluun mahdollisimman pienellä keskeyttämisten määrällä. Tutkinnon suorittamisen edellytykset tulisi luoda helpommiksi ja selväpiirteisemmiksi. Tämän tutkimuksen tuloksista voidaan analysoida lukuisia kehittämiskohteita joista osa on parannettavissa pienin pedagogisin ja strategisin muutoksin, ja toinen osa, joka vaatii pidemmän aikajänteen, rakenteellisia muutoksia sekä investointirahaa.

Kymenlaakson ammattikorkeakoulun Kotkan toimipisteen vahvuuksina tulivat esiin opintotoimiston palvelut, hakemisen helppous, ja opiskeluilmapiiri. Kehityskohteista voimakkaimmin tuli esiin edistyskellisyys ja muutoshakuisuus. Koulu koetaan vanhoilliseksi ja kaavoihin kangistuneeksi. Energiatekniikka ja vaihtoehtoisten uusiutuvi- en energialähteiden käyttö sekä kehitys ovat tänä päivänä voimakkaasti mukana työelämässä. Koulun tulisi olla aktiivisemmin mukana tässä kehitystyössä. Opinto- ohjauksen tulisi olla selkeämpää ja opiskelijakohtaisesti tavoitteellista kaikkien opiskelijan vaikuttavien ryhmien osalta. Oppimisen oppimiseen tulisi panostaa aikuisopiskelijoiden osalta enemmän. Aikuisopiskelijoiden erilaisuus tulisi tiedostaa, sekä opettajien tulisi osata suhtautua aikuisopiskelijoihin eri tavalla kuin nuoriin opiskelijoihin. Aikuisopiskelijat ovat voimavara, joita voidaan käyttää hyväksi työelämäpaineisuuden lisäämiseksi sekä tukena nuorille opiskelijoille.

Pohdittaessa syitä miksi yllämainitut osa-alueet ovat nousseet kehityskohteiksi voi esiin nostaa seuraavia asioita: Ammattikorkeakoulun johtamisen strategiat on laadittu nuorille opiskelijoille ja aikuisopiskelijat ovat verrattain uusi sekä pieni ryhmä kokonaisuudesta. Koulun opettajien keskimääräinen ikä on varsin korkea ja asettaa omat haasteensa mm. kehitettäessä edistyskellisyyttä ja muutoshakuisuutta. Vaikeassa taloudellisessa tilanteessa investointeja, ja uusien kurssien luomista on jouduttu supistamaan. Tämä, jo teollisuudesta tuttu ilmiö on pidempään jatkuessaan tuhoisa. Pysyäkseen tiukassa kilpailutilanteessa mukana tulee Kymenlaakson ammattikorkeakoulun

Kotkan toimipisteen ”herkällä korvalla” kuunnella asiakaskunnan ääntä joka mm. tällä tutkimuksella tulee esiin.

LÄHTEET

Ammattikorkeakoululaki (351/2003). Saatavuus valtion säädöstietopankki Finlex. www-osoitteesta www.finlex.fi.

Kumpulainen, T. (toim.) 2009. Aikuiskoulutuksen vuosikirja. Tilastotietoja aikuisten-opiskelusta 2007. Helsinki: Opetusministeriön julkaisuja 2009:42.

Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. 2010b Opintojen ohjaus ja neuvonta. Nuorten tutkintoon johtava koulutus. Toimenpideohjelma 2010 – 2012. Saatavissa: <https://elack.kyamk.fi/TWeb/tfile?id=22988>

Lamminen Pia (2010) Muutosturvaopiskelijana SAMK:ssa. Opiskelijan opas

Lamminen Pia (2010) Muutosturvaopiskelu Satakunnan ammattikorkeakoulussa. Kehittämishanke Satakunnan ammattikorkeakoulu: www.theseus.fi

Laurean ammattikorkeakoulu/www.kerava.laurea.fi/virtuaaliopiskelu.html)

Matikainen, Janne ja Manninen, Jyri toim. (2000): Aikuiskoulutus verkossa, verkkopohjaisten oppimisympäristöjen teoriaa ja käytäntöä. Tammer-paino.

Turvallisuus ja kemikaalivirasto. Kattilalaitoksen käytönvalvojan pätevyyskirjat Saatavissa: www.tukes.fi/toimialat/painelaitteet/käytönvalvojat [viitattu 20.11.2011]

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista (352/2003). Saatavuus: valtion säädöstietopankki Finlex. www-osoitteesta www.finlex.fi.

10 LIITTEET

Liite 1. Mieliidekysely, yleinen osa

Liite 2. Energiatekniikan kompetenssit, kysely

Ahlberg: Opinnäytetyö KyAmk Mieliäpideskysymykset aikuisopiskelijoille 1.osio **Oppilaitos**

Vastaa arviointiasteikolla: 5 (erinomainen) 4 (kiitettävä) 3 (hyvä) 2 (tyyydyttävä) 1 (välttävä)

1- 5

- 1.1 Mitä mieltä olet opetuksen tasosta?
- 1.2. Millaisena olet kokenut opiskeluilmapiirin?
- 1.3 Minkä keskiarvon antaisit opettajien motivaatiotasosta?
- 1.4 Oletko saanut henkilökohtaista ohjausta riittävästi?
- 1.5 Kuinka hyödyllisenä olet kokenut opiskelusi?
- 1.6 Jos vertaat Kyamkia muihin oppilaitoksiin minkä arvosanan antaisit?
- 1.7 Kuinka uusiutumishalusena ja edistyksellisenä pidät KyAmkia?
- 1.8 Kuinka hyvin kurssitarjonta sopi sinulle?
- 1.9 Kuinka hyvin opettajat ottavat aikuisopiskelijat huomioon?
- 1.10 Kuinka hyvin opintotoimisto palvelee aikuisopiskelijoita?

Oletko mielestäsi saanut etua siitä että olet aikuisopiskelija? (lisäk. k/e)?

Ahlberg: Opinnäytetyö KyAmk Mielipidekysymykset aikuisopiskelijoille 2.osio **Opiskelun hyödyllisyys**

Vastaa seuraaviin kysymyksiin kyllä tai ei K/E ja täydennä vastaustasi tekstillä

Kyllä Ei

2.1 Oletko kokenut aikuisopiskelun KyAmk:ssa mielekkääksi?

Miksi?

2.2 Ovatko kurssit joita olet suorittanut lisänneet ammattitaitoasi?

2.3 Ovatko jotkin kurssit tuntuneet epäoleellisilta?

Mitkä ja Miksi?

2.4 Tunnetko, että sinulle on hyötyä opiskelusta työllistymisen suhteen?

2.5 Onko sinulle ollut muuta konkreettista hyötyä opiskelusta_

Mitä?

Ahlberg: Opinnäytetyö KyAmk Mielipidekysymykset aikuisopiskelijoille 3.osio **Opiskelun sujuvuus**

3.1 Jos olet/olit muutosturvaopiskelija koitko, että tuettu opiskeluaika on/ oli riittävä?

K	E
---	---

3.2 Oliko kurssitarjontaa riittävästi opintojen sujuvuuden kannalta?

K	E
---	---

3.3 Oliko ”hankalia” kursseja?

K	E
---	---

Jos oli niin mitkä ja miksi?

3.4 Olitko koskaan aikeissa keskeyttää opinnot?

K	E
---	---

3.5 Oletko keskeyttänyt opinnot?

K	E
---	---

Jos olet niin miksi?

3.6 Saitko hylättyjä arvosanoja kursseista?

K	E
---	---

Miten koit tutkinnon kannalta pakolliset kurssit?

Ahlberg: Opinnäytetyö KyAmk Mieliäidekysymykset aikuisopiskelijoille 4.osio **Sanallinen palaute**

Tämä osio on hyvin tärkeä ja toivon, että mietit vähän koko opiskeluaikaasi ja vastaat tähän omin sanoin. Palaute tulee menemään oppilaitoksen tietoon.

Mieti koko opiskeluaikaasi ja asioita jotka koit ongelmallisiksi tai olisit halunnut olevan toisin. Käytä tarvittaessa lisälehteä

Pyrkiminen/ pääsykokeet/ tiedotus
Opintojen ohjaus/ räätälöinti/ hyväksiluvut/ AHOT-menettely/ henkilökohtainen ohjaus
Opiskelun sujuvuus/lukujärjestys/ kurssitarjonta

Ahlberg: Opinnäytetyö KyAmk Mieliäpidokysymykset aikuisopiskelijoille 4.osio **Narratiivinen lähestymiskulma**

Tämä osio on hyvin tärkeä ja toivon, että mietit vähän koko opiskeluaikaasi ja vastaat tähän omin sanoin. Narratiivisuus tarkoittaa ideaalista opiskelutilannetta jolloin voit miettiä miten opiskelu olisi sujunut, jos kaikki olisi ollut ”täydellistä”.

Mieti koko opiskeluaikaasi ja asioita joiden olisit halunnut olla toisin, ja vielä miten ne olisi **pitänyt** järjestää? Käytä tarvittaessa lisälehteä

Pyrkiminen/ pääsykokeet/ tiedotus
Opintojen ohjaus/ räätälöinti/ hyväksiluvut/ AHOT-menettely/ henkilökohtainen ohjaus
Opiskelun sujuvuus/lukujärjestys/ kurssitarjonta

Ahlberg: Opinnäytetyö KyAmk Mielopidekysymykset aikuisopiskelijoille 5.osio **Virtuaaliopiskelu**

5.1 Osallistuitko virtuaaliopiskeluun?

K	E
---	---

5.2 Jos osallistuit millaisena koit sen? (Arvio 1-5)

1.	2.	3.	4.	5.
----	----	----	----	----

5.3 Kuuntelitko luentoja ”livenä”?

K	E
---	---

5.4 Kuuntelitko nauhoitettuja luentoja?

K	E
---	---

5.5 Kuuntelitko muita luentoja kuin

omia kurssejasi?

K	E
---	---

5.6 Käytitkö nauhoitettuja luentoja?

kokeisiin valmistutumiseen?

K	E
---	---

5.7 Jos nauhoituksissa olisi ”peruspaketteja”

esim. matematiikasta käyttäisitkö niitä?

K	E
---	---

5.8 Osallistuitko toisten oppilaitosten kanssa järjestetyille

yhteisille virtuaalikursseille (LPR yliopisto)?

K	E
---	---

5.9 Mitä mieltä olit kurssista toteutuksen suhteen (ei sisällön)?

5.10 Mitä hyvää/ huonoa oli virtuaalikursseissa verrattuna normaaliluentoihin?

5.11 Mitä parannettavaa/ kehitettävää voisi olla virtuaalikursseissa?

ENERGIATEKNIIKAN KOMPETENSSIT JA OPINTOKOKONAISUUS

Opinnäytetyön yhtenä tavoitteena on selvittää energiatekniikan kurssien soveltuvuutta voimalaitoksen käytönvalvojan tehtävään ja kuinka hyvin kurssimateriaali tukee käytönvalvojan pätevyyteen vaadittavaa tietämystä.

Energiatekniikan kurssitarjonnassa tutkinnan alla olivat voimalaitostekniikka (OJ A266205), turbiinitekniikka (OJ A266225), energiatekniikan perusteet (OJ A204427), kattilatekniikan perusteet (OJ A266169), energiatalous (OJ A266215), ja höyrykattilat (OJ A266198).

Ota huomioon, että kurssien lisäksi käytönvalvojan pätevyyteen vaaditaan myös työkokemusta.

Käytön valvojaksi voidaan 24 §:ssä säädetystä poiketen nimetä myös henkilö, jolla on seuraava koulutus ja kokemus:

1) **tutkinto** teknillisessä korkeakoulussa, teknillisen alan **ammattikorkeakoulussa** tai insinööritutkinto teknillisessä oppilaitoksessa;

2) **arvosana höyry- ja kuumavesikattiloiden suunnittelua, rakentamista ja hoitoa koskevissa oppiaineissa;**

3) **vähintään kahden vuoden kokemus** vastaavan pätevyysluokan kattilalaitoksen käyttö- ja kunnossapitotehtävissä.

Jos 1 momentissa tarkoitetut pätevyysvaatimukset muuten täyttävä henkilö on toiminut vähintään vuoden ajan höyry- tai kuumavesikattiloiden suunnittelu- ja valmistustehtävissä tai tarkastustehtävissä, riittää kuitenkin vuoden kokemus 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuissa tehtävissä. .(Turvallisuus- ja kemikaalivirasto www.tukes.fi/fi/Toimialat/Painelaitteet/kaytonvalvojat/).

tämän kysely on kohdistettu henkilöille, jotka ovat käyneet em. kurssit tai vastaavia kursseja energiatekniikan alalta.

Vastaajien nimiä ei julkisteta.

PERUSTIEDOT: Rasti ruutuun

Mies Nainen

--	--

Ikä

25-30	31-35	36-40	41-45	46-50	51-55	56-60
-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

Suorittamasi energiatekniikan kurssit:

Rasti (X)

voimalaitostekniikka (OJ A266205)

turbiinitekniikka (OJ A266225)

energiatekniikan perusteet (OJ A204427)

kattilatekniikan perusteet (OJ A266169)

energiatalous (OJ A266215)

höyrykattilat (OJ A266198).

Muut, mitkä? _____

1. osio kurssit

K/E

1.1 Käsiteltiinkö kursseilla voimalaitoksen käytönvalvojan tehtäviä?

1.2 Jos käsiteltiin, niin käsiteltiinkö niitä mielestäsi riittävästi?

1.3 Tunnetko käytönvalvojan tehtävät ja vastuut?

1.4 Oletko ollut työssä, jossa olet joutunut vastaamaan käytönvalvojan tehtävistä?

1.5 Tunnetko, että sinulla on riittävät taidot käytönvalvojan tehtävään?

1.6 Millä kursseilla käsiteltiin voimalaitoksen käytönvalvojan tehtäviä?

Vastaus :_

2. osio työkokemus

K/E

2.1 Onko sinulla kokemusta voimalaitostyöstä?

2.2 Koetko, että käydyt kurssit tukevat voimalaitostyötä?

2.3 Oletko toiminut voimalaitoksella tehtävissä joissa voi työkokemuksella hankkia käytönvalvojan pätevyden? (koulutuksen lisäksi)

2.4 Oletko toiminut voimalaitoksen kunnossapito ja kunnonvalvontatehtävissä?

2.5 Oletko halukas hankkimaan käytönvalvojan pätevyyskirjan?

Jos sinulla on kokemusta voimalaitostyöstä, niin kuinka pitkältä ajalta?

V _

KK _

Sanallinen osuus:

Tässä voit kertoa mielipiteesi kattavasti. Miten koet koulun kurssien tukevan voimallistustyötä? Onko turvallisuus- ja vastuuasioihin paneuduttu? Kuinka paljon nämä asiat tulevat esiin vain työkokemuksen kautta? Ym. mitä haluat ottaa tässä yhteydessä esiin?

Vastaus: __